-A botanikus kertben

AVIVAT ACADEMIA

A Nyugat-magyarországi Egyetem lapja

2013 :: 1 :: JANUÁR - FEBRUÁR

Egyetemi bál

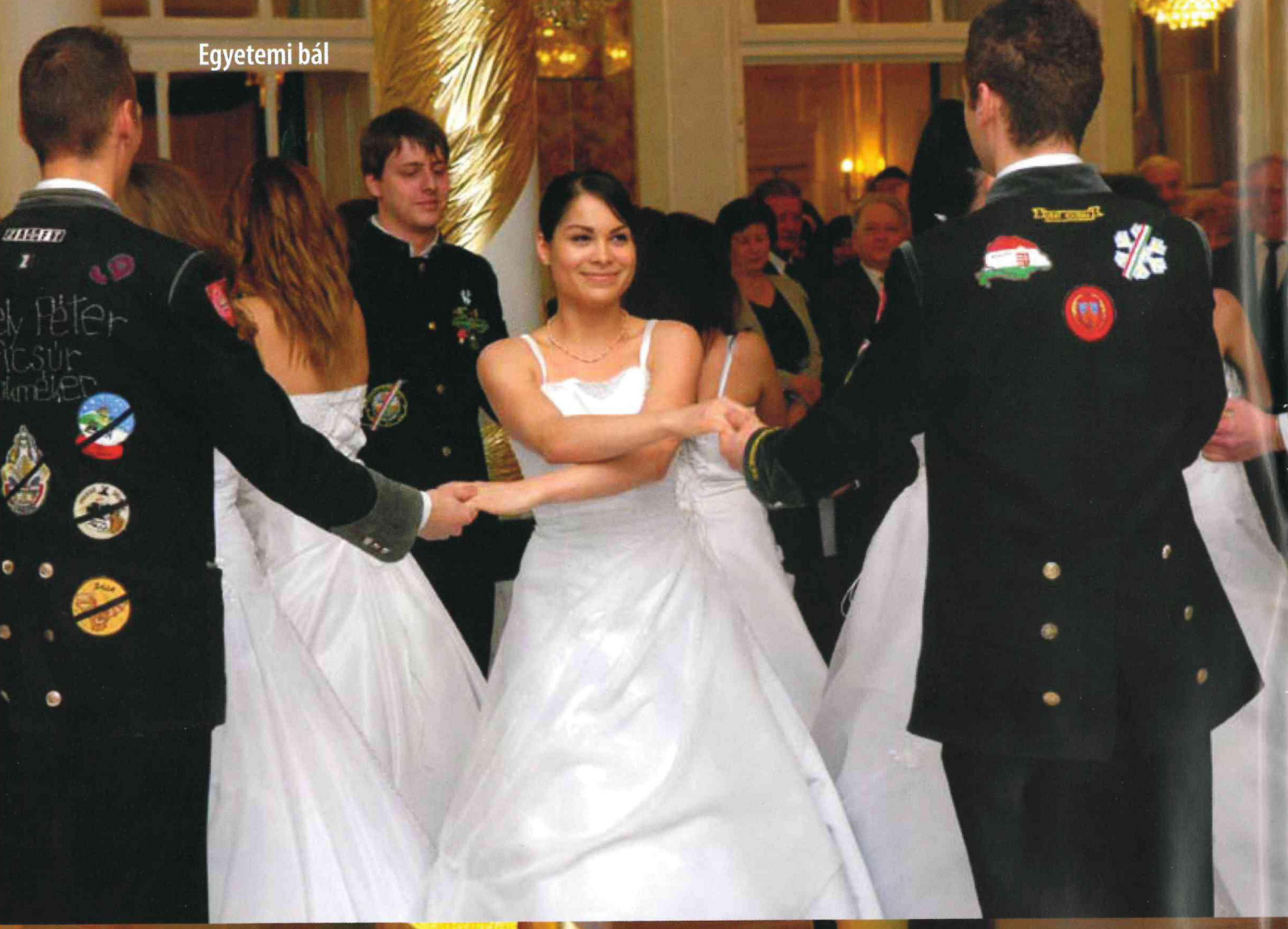

TARTALOM

4 Aki a thaiföldi Királyi Kertészetet fényképezte

5 Ünnepi köszöntő

5 Lingua Klub alakult

6 Tudósportrék - Balázs Géza egyetemi tanár

7 Taniroda átadás

8 Móritz Lajos emlékére

10 Kultúrakutató szeminárium terepen

10 Farsangi bál

10 Sákovics és a „bűvös hármas"

11 NATURA 2000-es képzés Székelyföldön

11 Segítség az erdőket járóknak

12 A Műegyetem soproni diákja a háború éveiben

13 Szolidaritás és párbeszéd a nemzedékek között

14 Hamvas Béla: Paidokratia

15 Carpe diem!

15 Szösszenetek

18 A görbelábú törpe

KEDVES OLVASÓ!

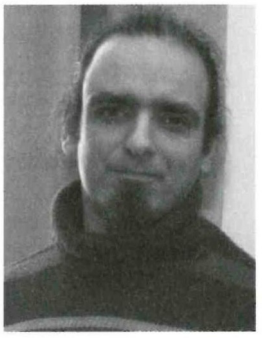

A Vivat Academia, amelynek szerkesztőjeként, majd a 2. évfolyamtól főszerkesztőjeként gondoztam a lapot, idén 10 esztendős lesz. A születésnap, főleg, ha kerek évszámhoz kötődik, arra sarkall, hogy átgondoljuk az elmúlt időszakot, számot vessünk, és terveket szőjünk.

Mikor magam is megtettem ezt, s előszedtem az archívumból a régi Academiákat, megjelentek előttem mindazok, akikkel együttműködve sikerült ezt a lapot rendszeresen összehozni: kiváló kollégák, barátok, akikkel ez a munka sok-sok inspirációt, örömet jelentett, és nehézségek és konfliktusok, és kritikák, amelyekből tanulva igyekeztem csiszolni a lap minőségén és magamon. Hálás vagyok mindkettőért.

Mindig éreztem a szerkesztői csapat segítőkészségét, támogatását, amit most szeretnék megköszönni. Elsősorban köszönöm Tóth Mariannak, hogy meghívott erre a feladatra, köszönöm Borbély Jóska érzékeny írásait és barátságát, Balázsik Valival és Nagy Mónival folytatott vidám és inspiráló telefonbeszélgetéseket, Vincze Judit lelkesedését, Mészáros Ági gyönyörű verseit és mindazok együttműködését, akik nélkül ez a lap nem jöhetett volna létre, s akiket név szerint itt nincs helyünk felsorolni. Köszönöm Tóth Andrásnak a hibák kigyomlálását, a Lővér Print nyomdának a szép, gyors munkát és rugalmasságot.

Bár a lap készítése sokszor okozott örömöt, hiszen kreativitást igénylő, viszonylag szabad alkotó munka volt, úgy érzem, váltanom, változtatnom kell, ezért elhatároztam, hogy átadom ezt a feladatot másnak. Egy új koncepció, új lendület talán a lapnak is javára válik majd. Kívánom, hogy a Vivat Academia a jövőben még sokáig egyre magasabb színvonalon adjon hírt a Nyugat-magyarországi Egyetemen zajló életről!

Ebbe a számba beválogattam néhány régen megjelent anyagot, amelyek számomra különösen kedvesek voltak.

Jó olvasást, jó szerencsét!

Hargitai Gábor
főszerkesztő

Vivat Academia
A Nyugat-magyarországi Egyetem lapja

Apáczai Csere János Kar - Győr,
Benedek Elek Pedagógiai Kar - Sopron,
Erdőmérnöki Kar - Sopron,
Faipari Mérnöki Kar - Sopron,
Geoinformatikai Kar - Székesfehérvár,
Közgazdaságtudományi Kar - Sopron,
Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar - Mosonmagyaróvár
Savaria Egyetemi Központ - Szombathely

XI. évfolyam, 1. szám
2013. január - február

Főszerkesztő: Hargitai Gábor, hargitaig@nyme.hu
Olvasószerkesztő: Tóth András, tothandras@nyme.hu
A szerkesztőbizottság:
Balázsik Valéria, bv@geo.info.hu (GEO)
Dr. Borbély József, jborbely@ktk.nyme.hu (KTK)
Csiha Tünde Noémi (Kommunikációs Iroda)
Kleinhappel Miklós (SEK)
Dr. Molnár László marmolnar@fmk.nyme.hu (FMK)
Nagy Mónika nagymonika@atif.hu (AK)
Haás Sándor haasz.sandor@bpk.nyme.hu (BPK)
Tóth Mariann mtoth@nyme.hu
Dr. Vig Péter pvig@emk.nyme.hu (EMK)
Dr. Vincze Judit vinczej@mtk.nyme.hu (MÉK)
Dr. Trojan Szabolcs trojansz@mtk.nyme.hu (MÉK)

A szerkesztőség címe: 9400, Sopron, Bajcsy-Zsilinszky út 4.
Tel.: 99/518-683; 518-365
e-mail: vivatacademia@nyme.hu

Kiadja: Nyugat-magyarországi Egyetem
9400, Sopron, Bajcsy-Zsilinszky út 4.
Felelős kiadó: Prof. Dr. Faragó Sándor rektor

Címlapfotó: Horváth Ildikó
Design: Szarka Judit Gabriella és Szarka Zsófia Adrienn
Nyomás: Lővér-Print Nyomdaipari Kft., Sopron
Felelős vezető: Szabó Árpád ügyvezető
ISSN 1589-8091
Példányszám: 550 db
Terjeszti a Nyugat-magyarországi Egyetem
Az online kiadás internetcíme: http://vivatacademia.nyme.hu

AKI A THAIFÖLDI KIRÁLYI KERTÉSZETET LEVEGŐBŐL FÉNYKÉPEZHETTE

Máthé Ákos professzor úr – tudomásom szerint nem is először – Thaiföldön járt és többek között meglátogatta a világhírű királyi kertészeti kiállítást, ahol alkalma nyílt sok szép fotó készítésére is.

Hogyan kezdődött a szakmai pályafutása?

A növények, ezen belül különösképpen a gyógynövények iránti szakmai elkötelezettségem kialakulását egyértelműen édesapám Máthé Imre, botanikus egyetemi tanár, akadémikus, idevonatkozó tudományos tevékenysége, és rajta keresztül az 1960-as években, újonnan fellendülőben lévő magyar gyógynövénykutatások megismerése segítette.

A kertészeti szakma iránt atyai, valamint Kárpáti Zoltán a kertészeti botanika neves professzora tanácsára váltottam át, hogy aztán az idegen nyelvek ismeretével kiegészítve tudjam minél szélesebb körre kiterjeszteni tudásomat. Ma is oktatok és vizsgáztatok angol, német szakfordítókat, s emellett a francia és az orosz nyelv elsajátítására is volt lehetőségem viszonylag fiatalon. Egyetemi oktatóim közül Kárpáti Zoltán (botanika), Fekete Zoltán, Hargitai Tibor (talajtan), Pais István, Gombkötő Géza (kémia és biokémia) professzorok nevét említeném, akik mind szakmai, mind szemléletbeli fejlődésemre hatással voltak.

Mi kell ahhoz, hogy valaki látogatást tehessen a thaiföldi Királyi Kertészeti Kiállításon?

A Kertészeti Tudományok Nemzetközi Társasága (ISHS) Gyógy- és Aromanövény Szekciója elnöki minőségében gyógynövény tudományos konferenciára kaptam meghívást. Bevezető, plenáris előadásom témája a gyógynövények védelme ügyében 1988-ban megfogalmazott úgynevezett „Chiang Mai Kiáltvány" és ennek nemzetközi hatásának elemzése volt. A „Save Plants that Save Lives" (Mentsük meg a növényeket, hogy azok életeket menthessenek meg!) néven híressé vált felhívás a világon először hívta fel a figyelmet a gyógynövény biodiverzitás veszélyeztetettségére, kipusztulásának veszélyeire, s mint ilyen, a mai napig is rendkívül aktuális.

Miben különbözött ez a kertészeti kiállítás a többi „hasonló" bemutatótól ?

A kiállítást Royal Flora Ratchaphruek néven Bhumibol thai király tiszteletére rendezik meg. Az elsőt 2006-ban szervezték meg, mely novembertől januárig tartott, s 3,7 millió látogatója volt. A tematikusan kialakított kertek (gyógynövények, orchidea kiállítás, nemzetek kertjei, stb.) és az ezekhez kapcsolódó szakmai bemutatók mellett, a király tiszteletére 2006-ban felépített, csodálatosan gazdag Lanna-ornamentikájú pavilon, igazi műremekek, párjukat ritkító látványosságok. Az európai látogató számára többek között érdekességet jelentett, a nálunk is kedvelt mikulás virág kultusza, változatos színekben pompázó nemesített fajtái, kiültetési formái (sok esetben alakra metszve, de virágágyi kiültetésben is). Megemlíthetném azt a rendkívüli tisztaságot és ápoltságot, ami az egész kiállításra jellemző volt (gyom-, beteg növény, de hulladék sem volt látható). A több hónapon át tartó kiállítás ideje alatt rangos tudományos konferenciákat is szerveztek a kertészeti tudományok több szakterületén (pl. gyógynövények, trópusi gyümölcsök termesztése), ahol a szakma kiválóságai tartottak beszámolót az új tudományos eredményekről.

Szakmailag mit jelentett az ön számára ez a látogatás?

A Chiang Mai (1988) kiáltvány volt az, amelyik elsőként fogalmazta meg a gyógynövény diverzitás nemzetközi szintű védelmének igényét, s mint ilyen forradalmi változást vezetett be a szakma gondolkodásmódjába. Plenáris előadásom, a hely apropóján is, e kiáltvánnyal, a tudományos életre gyakorolt hatásának bemutatásával foglalkozott. A konferencián elhangzott előadások nagy része azokkal a számunkra egzotikusnak tűnő fajokkal foglalkozott, amelyek a tradicionális gyógyításban, a gyógyszergyártásban ma is jelentős szerepet játszanak. A Lampang Botanikus kertben és a hozzá csatlakozó Természetgyógyászati központban valamint Gyógynövényüzemben tett látogatás a nálunk sokszor csak tudományos szakirodalomból ismert igazi gyógynövény ritkaságok megismerésére is lehetőséget nyújtott. A hagyományos thai vendégszereteten túlmenően is sikerült új szakmai barátságokat kötni, amely együttműködéseket szeretném a hallgatói - és oktatói kapcsolatok fejlesztésére, egyetemünk javára is kamatoztatni.

Prof. Dr. Máthé Ákos

Közismert, hogy a növények közül leginkább a gyógynövények iránt érdeklődik. Mi ennek az oka?

A növények, a gyógynövények szeretetét édesapámtól „örököltem". A növényismeret, a herbárium készítés, a fiatalkori kirándulások részét képezték, s így az orvosi kamilla, a tavaszi hérics, de akár a kis télizöld meténg is számomra szinte mindennapi ismerősökké váltak. Később az idegen nyelvek iránti vonzalmam segítségével bontakozott ki előttem szinte a teljes hazai és külföldi gyógynövény szakma. Munkahelyeimen (MEDIMPEX és HERBÁRIA) a külkereskedelem, a vállalati fejlesztés, a termesztés/feldolgozás ismereteit sajátítottam el, majd egyenesen a tudományos pálya (Gyógynövény Kutató Intézet) és ehhez kapcsolódóan az egyetemi oktatás (Kertészeti Egyetem) irányába vezetett az út. Így vált lehetővé, hogy a gyógynövény szakma szinte minden területét megismerhettem. Kandidátusi (PhD) kutatásaim szívre ható glüközidokat tartalmazó három csodálatos növényfajunk, a tavaszi hérics, a májusi gyöngyvirág és a gyapjas gyűszűvirág, botanikai, kémiai és ökológiai változékonyságának jellemzésére irányultak. A hatóanyag-produkció és a növényi fenofázisok közötti összefüggések elemzésére újszerű módon számszerű mutatószámot (Virágzási Index) dolgoztam ki. Később ez a szakterület a korszerű in vitro technikákkal és újabb kertészetileg is fontos fajok vizsgálatával egészült ki. Érdekelnek a biomassza, a gyógynövények innovatív, új, értéknövelt formában, termékekben történő hasznosításának lehetőségei is (pl. növényi takarmányadalékok). Ezzel a címmel (Phytogene Futteradditive), a bécsi Állatorvostudományi Egyetemen két éven át vendégprofesszorként új, választatott tárgyat is oktattam.

Mielőtt Mosonmagyaróvárra jött, előtte az Egyesült Államokban tanult. Volt ennek hatása arra, hogy itthon részt vegyen a magyar Fulbright Egyesület megalapításában ?

Fulbright-ösztöndíjasként két alkalommal jártam az Egyesült Államokban, 1986-ban és 1995-ben. Első alakommal valóban tanulás, a korszerű genetikai vizsgálati módszerek elsajátítása volt a célom a Kaliforniai Egyetemen, Davisben. A második alkalommal, vendégprofesszorként, a gyógynövénynek biológiája és termesztése területén összegyűjtött szakismereteimet osztottam meg amerikai hallgatóimmal, a Massachussets-i Egyetemen, a New-England-i, Amherst városában.

Mivel foglalkozik ez az egyesület?

A Magyar Fulbright Egyesület alapítására a rendszerváltást követően 1991-ben került sor azzal a céllal, hogy a hazai Fulbright-ösztöndíjas alumnik egyre növekvő táborát összefogjuk, és a hazánkba érkező amerikai ösztöndíjasokat is segítsük. 15 éven át az Magyar Fulbright Egyesület elnökeként aktív szerepet vállaltam ebben a szervező tevékenységben, mivel kiemelt feladatnak tartom a jelentős szellemi potenciált képviselő ösztöndíjasok összefogását mind hazai, mind nemzetközi szinten.

Nem csak tanult, hanem tanított is az USA-ban. Milyen különbségeket tapasztalt az ottani és az itteni viszonyok között?

Az amerikai és magyar oktatási rendszerek közötti különbségek, mind a mai napig jelentősek, bár a Bolognai-egyezmény nyomán a porosz-német oktatási rendszerünk jelentős átalakuláson ment már át. Röviden, leglényegesebbnek azt tartom, hogy az amerikai oktatási rendszerben az önálló alkotókészség, a kreativitás megnyilvánulásának szabadsága természetesen van meg: az oktatási-nevelési rendszer kiemelt célja, az ezek kifejlesztéséhez szükséges tudás megszerzési lehetőségének biztosítása.

Mit tart legfontosabbnak és legérdekesebbnek eddigi életéből? Kérem, beszéljen a családjáról, a hobbijairól!

Ars poetica gyanánt említeném, hogy tevékenységemben mindig az emberekkel való kapcsolattartást (mai kifejezéssel networking) tartottam fontosnak. Szívesen veszek részt a különböző társadalmi és szakmai szervezetek, egyesületek munkájában, szervezésében: így pl. a Budapest Társaság, a Budapest City Rotary Klub, valamint Magyar Fulbright Egyesület megalapításában, vezetésében. Szakmai téren a Magyar Agrártudományi Egyesület Kertészeti Társaságának elnökeként folytattam szervező munkát. A gyógynövények megismertetésére immár közel 10 éve tartok ismeretterjesztő tanfolyamot. A gyógynövény szakma iránti elkötelezettség vezetett, hogy kezdeményezője legyek a Gyógynövény Szövetség és Terméktanács megalapításának, amelynek több éven át titkára voltam, jelenleg elnökségi tagja vagyok. Nemzetközi vonatkozásban, megtisztelőnek tartom, hogy részt vehettem az ISHS Gyógynövénytermesztési Munkacsoportjának, majd a Gyógy- és Aromanövény Szekciójának megalapításában (1977. és 1982-ben). Ez utóbbinak, immár 6 éve vagyok választott elnöke. Alelnöki minőségben részt veszek az International Council for Medicinal Plants (ICMAP) tevékenységének szervezésében.

Családi vonatkozásban is a gyógynövények kísérik életemet, hiszen feleségemet, első munkahelyemen, a gyógynövény külkereskedelemben (MEDIMPEX) ismertem meg, s az ő szakmai munkássága is szinte folyamatosan a gyógyszer-, a gyógynövény kereskedelemhez kapcsolódott. Két felnőtt leányom a jogi- és a közgazdasági szakterületen tevékenykednek, a kisebbik 3. éve Milánóban, s a nagyobbik lányom, legnagyobb boldogságunkra Budapesten, fél éves kisunokánk nevelésével van elfoglalva.

Hobbijaim az idegen nyelvek, az utazás mellett a rendszeres, aktív sportolás, a futás, az úszás, a tenisz.

Szakmai téren milyen tervei, elképzelései vannak a következő évekre?

A gyógynövények és újabban az új, alternatív növények számtalan új, érdekes ismeret forrásai, s mint ilyen végtelen sok lehetőséget tartogatnak számunkra. A biomassza innovatív hasznosítása várhatóan még hosszú ideig kutatási prioritást jelentenek érdekes, új lehetőségeket kínálva. Ehhez szeretnék még mind az egyetemi hallgatóság, mind a szakma területén partnereket találni, azaz a növényi nyersanyagok innovatív hasznosítása, a termesztett növények körének bővítése, a diverzifikáció területén K+F munkát folytatni. Jelenleg egy 9 kötetes angol nyelvű gyógynövény monográfia szerkesztésére is vállalkoztam, a Világ Gyógynövényei címmel.

Dr. Vincze-Tóth Judit

ÜNNEPI KÖSZÖNTŐ

Január 30-án a Közgazdaságtudományi Kar tanácstermében rendeztek Prof. Dr. Balázs Judit egyetemi tanár születésnapja alkalmából ünnepi köszöntőt.

Az eseményen beszédet mondott egyetemünk rektora, Prof. Dr. Faragó Sándor, karunk dékánja Prof. Dr. Székely Csaba, valamint Dr. Fábián Attila dékánhelyettes.

A rendezvényen verssel és fuvolajátékkal lepték meg a szervezők az ünnepeltet. A tanárnő rendkívül érdekes előadást tartott - Az iszlám és a korai globalizáció - A modern pénzrendszer előfutára címmel, amelyet Dr. Czeglédy Tamás előadása követett.

Az ünnepi eseményen Dr. Fábián Attila bemutatta a Prof. Dr. Balázs Judit eddigi életútját feldolgozó könyvet.

A születésnapi köszöntőn tanárok, egyetemi dolgozók és hallgatók is szép számban megjelentek, így kívánva nagyon boldog születésnapot Prof. Dr. Balázs Juditnak. A diákság nevében Erdősi Botond nyújtott át virágcsokrot az ünnepeltnek.

A születésnapi köszöntőt pezsgős koccintás és állófogadás zárta.

LINGUA KLUB ALAKULT

Az Apáczai Csere János Kar Idegen Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszéke és a kar karrier irodája Lingua Klubot hozott létre több nyelv aktív használatát megalapozó és támogató környezet megteremtésére.

A klub célja a különböző nyelvű és kultúrájú országok és népek értékeinek, életmódjának és életszemléletének bemutatása. Az érdeklődő hallgatók, oktatók és vendégek interaktív bevonásával, idegen nyelven tartják a programokat, így a résztvevők idegen nyelvi szóbeli kommunikációjának és nyelvhasználatának fejlesztése kötetlen módon, komplexusmentes környezetben valósul meg.

A 2013 februárjától induló programsorozat nyilvános és díjtalanul látogatható.

A tavaszi program:

- Idegen nyelvek napja: 2013. február 27. 14.00-17.00
- Lingua Klub a keleti kultúrák jegyében: 2013. március 6. 15.00-17.00
- Az Audi nemcsak munkahely: 2013. március 13. 15.00-17.00
- Lingua Klub a tudomány jegyében: 2013. március 19-20.
- Lingua Klub a latin kultúra jegyében: 2013. április 3. 15.00-17.00
- Lingua Klub a művészetek jegyében: 2013. április 10. 15.00-17.00

Helyszín: Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar, Karrier Iroda (Győr, Liszt F. u. 42.).

TUDÓSPORTRÉK
BALÁZS GÉZA EGYETEMI TANÁR

Talán jó évtizedes az ismeretségünk. Egy nyelvészeti-kutatási problémával kerestem meg, és mellesleg dedikáltattam vele az akkor megjelent, a magyar pálinkáról szóló –bátran írhatom le, azóta sokadik, bővített kiadásokat is megért – sikeres könyvét.

Sokszor zavarban vagyok: mintha több példányban élne, létezne.

Konferenciákon, könyvbemutatókon, ankétokon, habilitációs eljáráson, asztaltársaságoknál találkozunk.

Egyáltalán, hogy bírja? Mikor ír, mikor él?

Külföldön van, vagy Sátoraljaújhelyen, Szombathelyen, vagy nyelvi vetélkedők zsűrijében, előadást tart, disszertációkat gondoz, rádiófelvételen vagy tv stúdióban diskurál. Szervez, könyvet dedikál, jókat beszélget barátokkal, ismerősökkel, utazik, túrázik, közeli s távolit tájakon, ízlelgeti a különböző kultúrák szeleteit. Hihetetlen, követhetetlen.

Talán mágus, varázsló.

Ha valaki felületesen szemlélné, urbánus léleknek gondolná. Pedig a természet gyermeke ízig- vérig. Valami furcsa vonzódása van a vizekhez. Gyermekkora Rákos-patak menti táján érzi jól magát - otthonában.

Az ELTE Gólyavára, ahol beszélgetünk, tanszéke, irodája. Könyvek, félben lévő munkák, a falakon nyelvészek képei, írásfajták. Egy papiruszra íródott, újkeletű egyiptomi emlék.

*

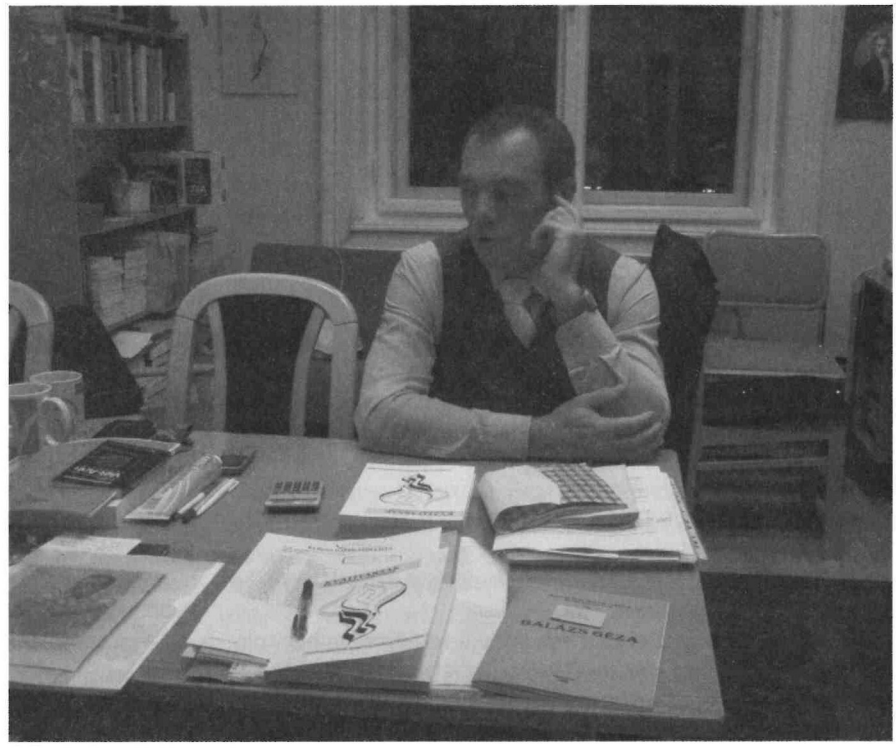

Prof. Dr. Balázs Géza munkahelyén, az ELTE Gólyavárában

Mi határozza meg egy ember életindulását? A gyerekkor, egy színházi, hangversenyi élmény, egy idős rokon sokat megélt életút meséje, a természet közelsége, szülők, jó tanítók, tanárok, szerelmek? Nincs rá egyértelmű jó válasz. Balázs Géza családja a Felvidékről kényszertelepedett át. Lakosságcsere - 1947.

A kitűnő, sok nyelven beszélő magyar–latin szakos tanár édesapa Balázs János (P. Balázs Jánosként ismeri a tudós világ) Érsekújvárról Esztergomba, Rákosligetre került tanítani. 1953-ban az MTA Nyelvtudományi Intézetében folytathatta tudósi-kutatói munkáját. Itt dolgozott szomorú, szerencsétlen haláláig. Szótárszerkesztést végzett, majd a legkorábbi magyar, kézzel írott könyv - a Jókai-kódex – latin eredetijének kutatását végezte. Kodikológiai munkássága mind a mai napig egyedülálló. Nos, mondhatnánk: az alma nem esik messze a fájától, Géza fia is a nyelvkutatás, nyelvművelés megszállottja.

Balázs Géza 1959-ben született Budapesten. Kicsit tréfásan teszi hozzá: a reformáció és a világtakarékosság napján, október 31-én.

Két nővére és egy bátyja van, közgazdász, építész és közlekedési mérnök foglalkozásúak. Kőbányán a Keresztúri úti Általános Iskolába járt, majd ugyancsak a kerület I.(ma Szent) László Gimnáziumában folytatta tanulmányait.

– Jó tanuló voltam, de nem eminens – fűzi hozzá.

Nagy hatással voltak rá a magyart és a világnézetet oktató tanárnői. És még egy jelentős impulzus érte Szayly Józseffel (ma a Magyar Rádió műsorigazgatója) az iskolarádiózásba szerelmesedtek bele. A média iránti vonzalom mindkettőjüknél a mai napig tart.

Érettségi után az ELTE-BTK magyar-népművelés szakára vették föl, s mint minden akkori egyetemi előfelvételisnek a kötelező katonai szolgálat következett. A hódmezővásárhelyi katonaidő után az egyetemi évek következtek. Élvezte az előadásokat és fölvette még a néprajz szakot is harmadiknak. Tanáraira nagy szeretettel és tisztelettel emlékezik. Igen hosszú lenne fölsorolni ki mindenki „hagyott nyomot" a lelkes ifjú hallgatóban.

A magyar szakkal végzett hamarabb, ösztöndíjat kapott és egy kitűnő ajánlatot a Mai Magyar Nyelvi Tanszék vezetőjétől, Fábián Páltól a tanársegédi állásra.

Ott maradt, megszerette a nyelvészetet.

– De a néprajzos vénám sem felejtettem el – teszi hozzá.

Sokfelé és szinte minden nyelvészeti tárgyat oktatott, közben gyűjtött - és gyűjt ma is - mindent, ami a folklorisztikához, nyelvészethez köthető.

/Talán nem veszi zokon, ha magamban sokszor, kimondatlanul, Higgins professzornak tartom, akinek légies Pygmalion-szerelme a kultúra, a nyelv, és a mindig kéznél lévő füzetkéjébe írja, írogatja a számára izgalmas témákat./ Amikor megemlítem, hogy a lap Tudósportrék sorozatában jelenik meg az írás, hozzáteszi: inkább azt gondolja magáról, hogy ő kutató. Kutatási témáit a nyelv és kultúra, illetve az antropológiai nyelvészet körébe sorolja, de a most zajló paradigmaváltást is aktívan figyelemmel kíséri, amit internet-galaxisnak nevez, egy kicsit parafrazálva Marshall McLuhan A Gutenberg-galaxis, a tipográfiai em-

ber létrejötte című, magyarul is olvasható - szinte mém - művét.

Írásainak, publikációinak listáját reménytelen vállalkozás ebben a terjedelemben még csak érintőlegesen is fölsorolni. Ami – látszólag - kilóg a nyelvvel, beszéddel, kommunikációval, médiával foglalkozó publikációk sorából, a már említett négy könyv a magyar pálinkáról. Hallatlanul érdekes olvasmány mindegyik.

Oktatott Amsterdamban, Nyitrán, Helsinkiben, Bukarestben, Kolozsváron, Pozsonyban, Varsóban, Grazban.

Még a rendszerváltás előtt 1989-ben a már említett egykori diáktárssal Szayly Józseffel, létrehozták a Diák– és Ifjúsági Újságírók Egyesületét, közismert nevén a DUE-t. Ma DUE Médiacentrum néven a második legnagyobb hazai újságíró szervezet.

Ugyanitt működik az ingyenes Magyar Nyelvi Szolgáltató Iroda. Nyelvi tanácsokkal szolgálnak. Talán világkuriózumnak is mondhatnánk... 2000-ben megalapította a Magyar Nyelvstratégiai Kutatócsoportot. Ugyanekkor Fábián Pállal és Grétsy Lászlóval a Szarvas Gábor Nyelvészeti Asztaltársaságot. (E sorok írója is tagjai sorába számít.)

Volt az ELTE BTK-n dékánhelyettes, Szombathelyen a Berzsenyi Dániel Főiskolán az Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéket vezette, ugyanitt tudományos rektorhelyettes is volt.

A múltév őszéig immár az NymE-hez tartozva, a Savaria Egyetemi Központ Bölcsészettudományi Karának professzoraként tisztelték.

Szerették a városban is, megbecsülték, elismerték rangos kitüntetéssel munkáját. Nem lehet nem szólni arról a heroikus munkáról, amivel létrejött - nem sok nemzet dicsekedhet ilyennel - a Magyar Nyelv Múzeuma Kazinczyék szomszédságában, Sátoraljaújhely Széphalom városrészében. (Most lett igazi gazdája: a Petőfi Irodalmi Múzeum vette a szárnyai alá).

Balázs Gézának ebben is oroszlánrésze van. Érdemes elzarándokolni oda, megér egy napot.

Számos hazai és külföldi tudományos társaság tagja, tisztségviselője. Legutóbb a Bolyai Műhely Alapítvány ügyvezetője lett. Igen sok jeles kitüntetés birtokosa. Televíziók nívódíjai, rádiós nívódíj, Európadíj, Táncsics Mihály–díj, a Magyar Professzorok Világtanácsának díja és sorolhatnám tovább, és majd' elfeledém, a Magyar Rádió Nyelvi Bizottságának is elnöke. Friss interjúkötettel ajándékoz meg – Kvalitások a címe – melyben fiatal, sikeres tehetségeket szólaltatnak meg.

A Magyar Rádióban több mint másfél évtizede van műsora.

Jelenleg minden munkanap este 19 óra 25-kor az MR1 – Kossuth adón hallgatható a Tetten ért szavak című közéleti–nyelvészeti gondolatok sora.

Szerencsés ember, mert kitűnő orgánuma van. Ha megszólal, rögtön föl lehet ismerni Balázs Géza hangját.

Életéről, munkásságáról részletesen a Magyar nyelvészeti pályaképek és önvallomások 72. önálló kötete ír részletesen. Kiadó a Zsigmond Király Főiskola Bp. 2008.

A hiányos statisztika is adjon egy kis ízelítőt Balázs Géza professzorról: 40 önálló könyvet írt. Más szerzőkkel közösen, illetve szerkesztve százat. Ismeretterjesztő írásainak száma több mint ezer, ismeretterjesztő rádiós és tv műsorainak száma több mint kettőezer ötszáz.

Öreg estébe hajlik a beszélgetésünk vége. Búcsúzásként egy Szent János-poharat ürítünk a jó féle szilva hungarikumból.

Bérczessy Lajos

TANIRODA ÁTADÁS 2013. JANUÁR 31-ÉN

„Januártól új helyen, megújult irodánkban várjuk kedves utasainkat." - így szól az OTP Travel új szlogenje. Megújult környezetben, új kollégákkal, azaz az Apáczai Csere János Kar hallgatóival várja utasait és partnereit a kar új gyakorlóhelye.

A Nyugat-magyarországi Egyetem együttműködési megállapodást kötött az OTP Travel utazási irodával, melynek eredményeként az Apáczai Csere János Kar turizmus szakos hallgatói számára 2013. február 1-jétől a szállodai és éttermi gyakorlati bázis (Hotel Famulus, Pódium Étterem, TéKá Étterem, tankonyha) utazási irodai gyakorlati hellyel bővült. A hallgatók immáron szinte az egész turisztikai szakmát lefedő gyakorló bázissal készülhetnek a jövőbeni hivatásukra. Ilyen komplex infrastrukturális gyakorló háttér az ország egyetlen intézményében sem áll rendelkezésre a szakmai tapasztalat átadásához. A 6 fővárosi és 8 vidéki városban működő, teljes körű idegenforgalmi szolgáltatást nyújtó, több mint negyedszázados OTP Travel Kft. magasan képzett szakembergárdájától az idegenforgalmi képzésben részt vevő hallgatók naprakész tudást és a világ bármely pontján hasznosítható gyakorlatot szerezhetnek.

Az egyetem vezetői úgy vélik, hogy az új lehetőség nemcsak a kar népszerűbbé tételéhez nyújt majd segítséget, hanem a hallgatók piacra lépésekor is komoly előnyt jelent majd más intézmények végzőseivel szemben.

A Taniroda átadására 2013. január 31-én 14 órakor került sor.

Nagy Mónika
sajtóreferens

Lerch Edit kiutazási üzletág vezető (OTP Travel)

MÓRITZ LAJOS, A GYŐRI TANÍTÓKÉPZŐBEN VÉGZETT FIATAL TANÍTÓ EMLÉKÉRE

94 éve annak, hogy véget értek az első világháborús katonai események. Szerencsések vagyunk, mert ma már nem kell átélnünk, csupán megismernünk azoknak a sorsát, akik részt vettek ebben a borzalmas tragédiában.

1914-ben Európában és az egész világban keletkező konfliktushelyzetek sorát nem lehetett megakadályozni, kitört az I. világháború vagy ahogy akkor nevezték, a Nagy Háború. 1918 végéig véres harcok folytak, melyek nem hoztak lényeges területi változásokat, de ugyanakkor jelentős emberáldozatot követeltek. 1915 májusában alakult ki Európában a negyedik frontvonal Olaszország és az Osztrák-Magyar Monarchia határán. Ez az osztrák-olasz-svájci hármashatártól Tirolon és a Karintiai-Alpokon át a Rombon hegyig és az Isonzó folyóig terjedt. A folyó utolsó 80 km-es szakaszát és az itt folyó harcokat nevezzük isonzói frontnak. Az elesettek jogán az isonzói frontot magunkénak tekintjük, azonban tudnunk kell, hogy a doberdói harcokban számos nemzet katonáját a háború arra kényszerítette, hogy harcoljon a kijelölt ellenség ellen, és öljön annak ellenére, hogy nem voltak személyes ellentéteik.

Az I. világháborúban elesett volt tanítványainkra emlékezünk ma. Idézzünk a majd száz éves krónikákból! 1916/1917-es tanévben a jogelőd intézmény igazgatója Jakab Ferenc volt. A Győri Királyi Katolikus Tanítóképző Intézet értesítőjében ezt olvashatjuk:

„Az 1916-17-es tanév immár a 3. háborús tanévünk volt. A nehézségekhez, amelyeket a háborús viszonyok okoztak az előző években, már hozzászoktunk.

Intézetünk ifjúságából 73 tanuló távozott el a hazát szolgálni.

És míg helyüket derekasan, lelkes, hazafias ifjakhoz méltóan megállják, mert többen emelkedtek hadnagyi rangra s hősiességükért többen kitüntetve lettek, addig az összeköttetést gondosan fenntartják az intézettel. Tábori levelező lapjaik sűrűn érkeznek az igazgatóhoz, tanáraikhoz, osztálytársaikhoz. Igen sok ilyen lap megható tanújele fáradhatatlan, fegyelmezett kötelességtudásuknak, a nehézségek elszánt elviselésének, bajtársi szeretetüknek, az intézethez való ragaszkodásuknak.

Hazánk dicsőséges védelme azonban hadbavonult tanulóink közül áldozatot is követelt. Eddig négynek halálát gyászolja intézetünk: Erős István, Nyerges Ferenc, Rosos Oszkár, Szedmayer Károly."

Az 1917/18-ik iskolai tanévről, a tanerők és tanulók háborús helytállásáról az értesítőben már szűkszavúbban ír Jakab Ferenc igazgató:

„A tanév folyamán négy ifjú tanulónk életét kérte a haza védelme áldozatul. Mercz József, Móritz Lajos hadnagyok, Posgai András zászlós az olasz, Tarcsay Miklós önkéntes tizedes a román harctéren küzdöttek, és haltak meg. Velük együtt a háborúban elesett hős tanulóink száma 8. Haláluk hírét mély részvéttel vették tanáraik és tanulótársaik, és értük gyászmisét tartottunk."

Különösen arra az ifjúra emlékezünk ma, kinek rokonai velünk együtt hajtanak főt hősi halottaink előtt.

Móritz Lajos Győrben született 1898-ban, tanítónak készült a Győri Királyi Katolikus Tanítóképző Intézetben, majd harmadéves tanítójelöltként 1916 májusában besorozták. A katonai szolgálatot teljesítő tanulóknak idő közben engedélyezték, hogy tanulmányaikat befejezhessék, így a háborúba indulás előtt Móritz Lajos 1916 júniusában megkapta tanítói oklevelét. A dráma szeptemberben jön el, mikor hosszú vonatozás után megérkezett az olasz frontra, az egyhangú galíciai napok szenvtelen közlését hirtelen élettel teli sorok váltják fel. Nem halmozza a jelzőket, kerüli a túlzásokat, ennek ellenére a lövészárokba szorult katona minden szenvedése benne van.

Szeptember 19. Elég csendes a vonal. Ma áthelyeztek a második századhoz. Rosszabb helyen vagyok, mint eddig. Három oldalról olasz. Még megmozdulni sem lehet nappal, mert rögtön puskáznak. Éjjel megint támadott az olasz, de mi csak a puska és ágyútűzből kapunk. Minket nem támadott, csak lőtt egész éjjel.

Szeptember 20. Egy árokban vagyunk, melyben még felállni sem lehet. Feküdni sem, mert csupa szikla. Igen rossz szag van. Körös-körül temetetlen holtak. Eltemetni nem lehet, mert kimozdulni sem lehet.

Szeptember 24. Ma is csak ágyútűz volt. Ha a gránát vonalba csap,

mindig van több halott és sebesült, mert az állás nem igen véd. Nem is lehet állásnak nevezni, mert az emberek csak kövek mellett feküdtek. Sokat a kő üt agyon. Ma este is megint háromszor ágyúzott. Igen közel csapott hozzám is, de még hál Istennek semmi bajom.

Szeptember 26. Már alig tudunk mozogni. Mindig helyben kell maradni, már 10 napja. Ez egész megmerevít bennünket, mert ha valaki kidugja a fejét, bizony megtörténhet, hogy nem maga húzza vissza. 15-20 lépésre van az olasz állás. Már egy hónap óta nem vetkőzhettem le. Bizony, ha még soká így tart, nem tudom, mi lesz. Mosdani egy héten egyszer lehet. Egy kulacs vizet kapunk egy napra és az inni is kevés.

Szeptember 29. Reggel 6 óra óta szakadatlan erős ágyútűz. Igen sok a veszteségünk. Beillett egy napos pergőtűznek. Mindenféle kaliberű ágyúk szóltak, de folyton. Bizony nem merünk megmozdulni sem. Éjjel támadott az olasz és mellettünk lévő 7-eseknél bizony sok ember elpusztult. De több olasz t is fogtunk.

Szeptember 30. Elég nyugodtak vagyunk, de mindig van halott és sebesült.

Október 2. Még eddig is csak egyes aknákat kaptunk. Felkapva ezeket az égő aknákat, olyan ha csak ráfekszik is összeégeti...

Itt ér véget a napló, a magyarázatot a halotti anyakönyvi kivonat adja. Móritz Lajos az olasz fronton, a Lokovec melletti magaslaton gránátszilánktól eltalálva esett el 1917. október 7-én. Innen küldte haza az ezred lelkésze az alig húsz éves fiatal katona relikviáit, amit most üvegbúra alatt láthatunk: a bőrtárcát, melyben kevéske pénzét tartotta, a fényképeket, a noteszt, egy kettétört tintaceruzát, amivel naplóját írta. A noteszben a napok eseményeit jegyezte gyönyörű szépírással, a nyugalmasabb időszakokban szerelmes verseket másolt és háborús dalokat kottázott. Móritz Lajos nem léphetett a katedrára, de mégis itt van velünk, a jogutód intézményben, ahol hagyatékát és emlékét őrizzük. Hősi halottunkra emlékeztünk 2011-ben is, a Bedécs Gyula tanár úr által szervezett kegyeleti úton. Így azóta a Honvédelmi Minisztérium és az Apáczai-kar jóvoltából kétnyelvű emléktábla őrzi Móritz Lajos emlékét a lokoveci templom falán.

A katonák százezrei kitörölhetetlen nyomot hagytak maguk után. Meghatódva és szeretettel emlékezünk mindazokra, akik bár különböző egyenruhákat viseltek és különböző nyelveken beszéltek, s jóllehet szembenállókként harcoltak, mégis testvérek voltak, mert emberek voltak és áldozataivá váltak egy olyan tébolynak, amely nem szabad, hogy megismétlődjön.

Nagy Mónika
NYME-AK

(Elhangzott 2012. december 6-án, a kiállítás megnyitóján.)

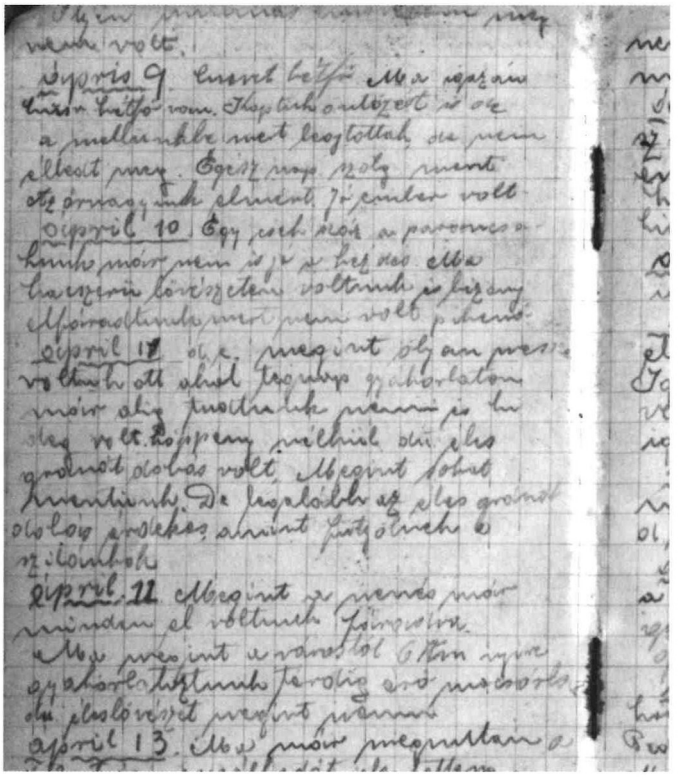

Móritz Lajos naplója

Somogyváry Gyula (Gyula diák)

A boldog szunnyadókhoz

Aludjatok, ti áldott szunnyadók,
aludjatok, ti néma hadsereg.
Ringasson békén a távoli rög,
s ne bántson könny, mely értetek pereg.
Aludjatok nagy álmok álmodói:
a hősök álma mindörökre mély.
Csak simogasson bús gügyögésünk
szelíden, mint a halk tavaszi szél.
Apák, fiúk, szerelmes vőlegények,
kik porladoztok, haj, sok éve már,
akik elé mennydörgő ágyúszóban,
véres mezőkön toppant a halál,
aludjatok! – A szunnyadástok boldog,
mert csonttá kövült bennetek az álom:
hogy hatalmas, erős nemzet él
Kárpát ölében, a tiszai tájon.
Aludjatok csak, gácsországi holtak,
s a Drina mentén szunnyadó bakák,
álmodjatok ott messze Moldovában
s az Alpeseknek örökös havában,
magyar halottak: fiúk és apák.
Aludjatok csak, néma, szent hadak,
pihenni édes, haj, pihenni jó,
s a Piave vagy a Visztula zúgása
éppúgy altat, mint a Tisza folyó...
Be jó tinéktek, hogy az agyatokban
megállt örökre az a gondolat:
hogy bárki győz a véres dáridóban,
a magyar föld s a népe megmarad...

Mert jaj, miránk, élő magyarokra
özönnel hullt azóta minden átok,
és nincs és nem volt olyan nemzedék,
mely ily véres Golgotákat hágott!
Nincs... nincs oly kín, mely ránk ne zúdult volna,
nagyobb gyalázat nem ért soha még,
van-e panasz, mely végig győzné jajjal
Jeremiás e szörnyű énekét?

De nem... csak csitt... hozzátok el ne érjen
az égig érő búgó jajgatás,
csitulj panasz... a könny is lopva hulljon,
mert szent ajándék ez a szunnyadás,
mit Isten ad a halott katonának,
ki hűséges volt, bátor és derék,
és könnyű szívvel vitte áldozatnak
pirosló vérét, drága életét.
Csitt, csitt, panasz... nyugalmuk meg ne bolygasd,
a hősök álma mindörökre mély
és boldog, mert az Isten adta nékik:
hogy föl ne verje földi szenvedély,
se harangszó, se ágyúk orgonája.
De a könnycsepp s a síró anyaszó
belenyilallhat porladó szívükbe,
s fölérezhet a boldog szunnyadó.
Azért csak csitt. Csak fojtva, lopva fájjon,
hogy nincsen nálunk árvább a világon,
mióta ők, jaj, messze földeken
elnémultak, s feküsznek jeltelen.
Aludjatok hát Isten katonái,
aludjatok csak boldog pihenők,
ringassanak szelíden, mint az álom,
idegen földek, távoli temetők.

KULTÚRAKUTATÓ SZEMINÁRIUM TEREPEN

Győr első kulturális mediáció mesterszakos hallgatói elnyerték a Balassi Intézet által tavaly ősszel meghirdetett, rövid tanulmányútra szóló ösztöndíjat, így február 8-15. között a felvidéki magyarság hagyományőrző kultúráját szemlélhetik testközelből.

A Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Karán épp második szemeszterét abszolváló csoport az iskola Karrier Irodáján keresztül lett figyelmes a hirdetésre még ősszel, majd a Társadalomtudományi, Felnőttképzési és Közművelődési Intézettel egyeztetve fogalmazták meg pályázatukat, mely szerint a Szlovákiában élő magyarok ma is létező, recens népszokásait szeretnék tanulmányozni. A Campus Hungary Program keretén belül megvalósuló utazás lehetőséget teremt a külföldi tapasztalatszerzésre, ezzel segítve a hallgatók sokszínű képzését, praktikus tudásuk bővítését. Az éppen egy év múlva képesítést szerző szakemberek, mesterdiplomájukkal kezükben, hazai és nemzetközi közösségekben művelődésfejlesztő, kultúraközvetítő feladatokat vállalhatnak, kulturális projektek tervezési, szervezési, üzemeltetési és ellenőrzési szakaszait irányíthatják. Az ösztöndíjnyertes csoport kutatási témája a Csallóközben és Mátyusföldön élő magyarok kultúrájának vizsgálata és dokumentálása. Farsangi népszokások gyűjtését tervezik, ellátogatnak a dőrejárásról neves Tejfalu községbe, majd a vágfarkasdi tőkehúzás ismérveit tanulmányozzák. A terepmunka során több környékbeli várost, falvat, kulturális intézményt felkeresnek, így többek között megismerhetik a Selye János Egyetem és a révkomáromi-somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet feladatait, archívumait. Az egyhetes programot filmen és fotósorozaton örökítik meg, így lehetővé téve a korábbi, 2003-as felvételekkel való összehasonlító változásvizsgálatot. A kultúrakutató szeminárium előkészítésében és a gyűjtött anyag feldolgozásában szakmai segítséget nyújt a mesterképzési szak szakfelelőse, dr. Lanczendorfer Zsuzsanna néprajzkutató, egyetemi docens, a hallgatók külföldi munkáját Dr. habil. Liszka József PhD szlovákiai magyar néprajzkutató patronálja.

Farkas Nikolett és Töröcsik Katalin
kulturális mediáció mesterszakos hallgatók
NYME-AK

FARSANGI BÁL

2013. február 8-án rendezték a Nyugat-magyarországi Egyetem hagyományos farsangi bálját, a Best Western Pannonia Hotelben.

A báli közönséget Prof. Dr. Faragó Sándor, az egyetem rektora majd Szilágyi Pál a hotel igazgatója köszöntötte.

Gyönyörű bécsi keringő nyitotta meg a bált, melyet az egyetem első éves közgazdász hallgatói mutattak be.

Táncközi szünetekben az Orfeum Bar Band kuplé- és operettösszeállításai szórakoztatták a báli közönséget.

Meglepetés vendégként felépett a Sham-rocking Ír Sztepp Társulat.

Az ünnepi hangulatról a Music Cafe zenekar és Tóthné Rázó Emőke zongorajátéka gondoskodott.

SÁKOVICS ÉS A „BŰVÖS HÁRMAS"

A Nemzetközi Racketlon Szövetség nyilvánosságra hozta a 2012-es World Tour Race verseny végeredményét: összevont szenior egyéni és páros kategóriában is Sákovics Péter, a Művészeti, Nevelés- és Sporttudományi Kar Sportági Intézeti Tanszék főiskolai adjunktusa nyerte el a trófeát.

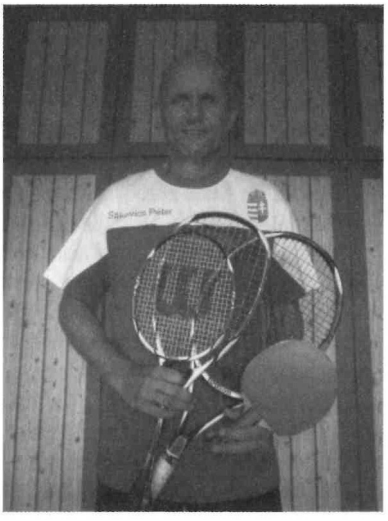

Sákovics Péter

A szombathelyi racketlonos ennek ellenére az elmúlt hetekben sem ült a babérjain. Az év végén Stockholmban megrendezett egyéni világbajnokságon szenior +50-es kategóriában világbajnoki címet ért a teljesítménye. A megmérettetésen 29 nemzet közel 500 versenyzője állt a rajthoz. Sákovics a 32-es táblán első kiemeltként azzal a finn Anders Lundströmmel kezdett, aki később a +45-ös fináléba jutott. Tudta, hogy mindent eldöntő mérkőzés vár rá, ennek megfelelően koncentráltan kezdett és asztaliteniszben parádés játékkal állt elő, ami 21:16-os vereséget jelentett ugyan, de győzelemmel ért fel a pingpongos Lundströmmel szemben. A folytatásban a két pontos tollas és a három pontos fallabda győzelem Sákovics Péter számára azt jelentette, hogy döntetlenről indulnak teniszezni, és ez már sejtette a szombathelyi racketlonos 21:11 arányú győzelmét, amellyel méltó módon zárta a 2012-es évet.

Az immár ötszörös világbajnok racketlonosnak az elmúlt versenyévadban kijutott a „bűvös hármasból": harmadszor nyerte meg egymás után az egyéni világbajnokságot, ugyancsak harmadszor végzett megszakítás nélkül az élen a Wold Tour Race versenyben, és mindezt úgy érte el, hogy három éve megszakítás nélkül vezeti a világranglistát.

A 2013-as év eleje is sikert hozott a szombathelyi racketlonos számára, ugyan „csak" másodikként végzett január első napjaiban, az év első hivatalos osztrák racketlon versenyén, Grazban. A verseny érdekessége az volt, hogy fordított sorrendben játszották a sportágakat, azaz tenisszel kezdtek, ezt követte a squash, a tollas és az asztalitenisz. A szervezők véleménye szerint így a teniszezőknek is megjön a kedve a racketlonhoz, hiszen biztosan teniszezhetnek, míg a racketlonsportágak megszokott sorrendjét követve addigra elvéreznek, így nem kerülhet sor a legerősebb számukra. A nevezők nagy száma azt mutatta, hogy van igény erre. Sákovics Péter egészen a döntőig menetelt, ahol a felnőtt és a szenior világbajnok összecsapásából a 23 évvel fiatalabb osztrák került ki győztesen.

Kleinhappel Miklós

NATURA 2000-ES KÉPZÉS SZÉKELYFÖLDÖN

A program célkitűzése a Kárpát-medence régión belül zajló természetvédelem bemutatása, illetve a Natura 2000 ökológiai hálózatra és a védett területek kezelésére vonatkozó ismeretek szolgáltatása.

Székelyföld legszebb táján a Déli-Hargitában és a Bodokihegységben található a Csomád-Bálványos Natura 2000-es természetvédelmi terület. E gyönyörű táj természetvédelmi gondnoka a sepsiszentgyörgyi székhelyű Vinca Minor Egyesület. Vezetője Para Zoltán egyetemünk Erdőmérnöki Karán szerzett környezetmérnöki oklevelet. Ez az egyesület 2012. november 19-25 között képzési programot szervezett Kárpát-medencei egyetemisták részére. A program célkitűzése a Kárpát-medence régión belül zajló természetvédelem bemutatása, illetve a Natura 2000 ökológiai hálózatra és a védett területek kezelésére vonatkozó ismeretek szolgáltatása.

A Bálványosfürdőn zajló rendezvényen a Kárpát-medence különböző régióinak egyetemei képviseltették magukat, így Magyarország nyugati és keleti régiói, illetve Székelyföld. Az NymE Erdőmérnöki Karáról három hallgató és két oktató vett részt ezen a „workshopon". Útvonalként – a kevesebbek által ismert – Alsó-Maros- és a Középső-Olt völgyét választottuk (Arad, Nagyszeben, Fogaras, Brassó).

A képzés egyrészt lehetőséget biztosított igen hasznos tapasztalatcserére, másrészt pedig hozzájárult a régiós kapcsolatok elmélyítéséhez. A hallgatók bemutatták az egyes régiókban folyó természetvédelmet, az azokhoz kapcsolódó magyarországi illetve romániai törvényi hátteret. Például azt, hogy Magyarországon jól felmért és magas színvonalú a földtani értékek védelme. Hallhattunk esettanulmányt a Tisza és morotváinak védelméről, de a Csíki-medencében meglévő Natura 2000 területekről is. A Csomád-Bálványos Gondnokság szakemberei előadást tartottak a védett területen elvégzett tevékenységeikről, majd csodálatos szakmai sétát tettünk a Csomád-Bálványos Natura 2000 területen. A „Büdös-barlang" környezete szemre igen szép, szagra annál kevésbé. Csodálatos a szén-dioxidot „Buffogó láp", vagy az „Apor leányok feredője", ahol néhány forrás kémhatása 2,0 pH alatti. A fő csoda nyílván a Szent-Anna krátertó téli napsütéses nyugalma és a szomszédos nagyobbik kráter tőzegmohás lápja. Valós romantikát jelentenek a medve- és farkasnyomok az erdei utakon

Az előadások után lehetőség nyílt szakmai vitákra, javaslattételekre, észrevételek kinyilvánítására. A résztvevők más-más nézőpont alapján véleményezték a Csomád-Bálványos természeti értékeinek bemutathatóságát. Az egyes egyetemek hallgatói tanösvény terveket készítettek a Csomád-Bálványos eddig még kevéssé ismert részeiről.

Az egész heti programot szakmai értékelő megbeszélés zárta. Másnap hazafelé északkeleti irányt választva Csíkszereda, Székelyudvarhely, Kalotaszeg, Királyhágó útvonalon szeltük át Erdélyt

Összesen 23-an, hallgatók és oktatók vettek részt a rendezvényen

Összesen 23-an, egyetemi hallgatók és oktatók vettek részt a rendezvényen. Az anyagi támogatást a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. biztosította 700.000 Ft vissza nem térítendő támogatás formájában, amit ezúton is köszönünk.

Dr. Berki Imre

SEGÍTSÉG AZ ERDŐKET JÁRÓKNAK

A Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt., amely kezelője, gazdája a Soproni Parkerdőnek és létesítményeinek (Pl. Kilátók, Természetismereti Ház, Tanösvények) a közeli hetekben, három új, képes tájékoztatót készített.

A fő útvonalakat megjelölő térképet és a legfontosabb információkat tartalmazó leporellók, nemcsak bennünket, soproniakat, hanem az ország más részéből hozzánk érkező vendégek tájékozódását, aktív pihenésének tervezését is hasznosan szolgálhatják.

* CIKLÁMEN TANÖSVÉNY * A Lövér Szállótól induló és Sopronbánfalváig vezető, a Soproni Tájvédelmi Körzetben kijelölt 8600 m hosszú tanösvény, érinti Európa egyik legmagasabb sáncrendszerével körülvett kora vaskori földvárat, a Várhely-kilátót és gazdag élővilág megismerését kínálja. Jelölése a turista térképen piros C betű, a terepen pedig stilizált ciklámen.

* VÁRISI SÉTAÚT TANÖSVÉNY * A TAEG és városunk önkormányzata által 2011-2012-ben kialakított - ugyancsak a Lövér Szállótól induló - az Ojtozi-sétányhoz csatlakozó 3300 m hosszan kiépített, csak gyalogosan bejárható tanösvény, néhány szakaszon közös nyomvonalon vezet, az országban elsőként létrehozott Erdei Tornapályával és bemutatja az itt folyó erdőgazdálkodás jellemzőit is. A sétaút jelölése a stilizált Tűztorony. Kiemelhetjük még, hogy a különleges élményeket keresők, éjszakai kivilágításban is megismerkedhetnek az erdővel az Ojtozi csata emlékművével.

* SOPRON - KÁROLY-MAGASLAT KILÁTÓ és TERMÉSZETISMERETI HÁZ * leporelló térképe - a látogatók javaslata alapján - az Uszodától és a Lövér Szállótól a kijelölt parkolóig vezető közutat, valamint a gyalogos útvonalakat emeli ki. A magyar és német nyelvű képes leírás áttekintést ad a kilátó történetéről, az épületekben kialakított állandó múzeumi kiállításokról, és felhívja a figyelmet az épületek körüli növénybemutatóra, az információs táblákra. Az összeállításban olyan személyiségekről olvashatunk, mint a névadó Romwalter Károly, Heimler Károly, a tulajdonos Soproni Városszépítő Egyesület legendás elnöke, a tervező Winkler Oszkár és a városunkhoz kötődő természettudósok: Kitaibel Pál, Gombocz Endre, Kárpáti Zoltán, Roth Gyula, Csapody István, valamint a növénynemesítő Barabits Elemér. A gyermekek figyelmét egy vonzó kép hívja fel, az elmúlt év decemberében felavatott kiállításra, amely a hegyvidék legjellegzetesebb növényeinek, állatainak gyűjteménye.

Andrássy Péter

vitéz Hábel György:

A MŰEGYETEM SOPRONI DIÁKJA A HÁBORÚ ÉVEIBEN

12. rész

A mai egyetemisták és általában mindegyikünk számára megszokott és magától értetődő a gyors kommunikációt lehetővé tevő technológia és a komfort. Ebből a kényelemből rátekintve különösen izgalmassá válik vitéz Hábel György vasdiplomás erdőmérnök írása, amelyben saját diákéveit idézi fel. Hűvösen tárgyilagos történetírás helyett emberi sorsok szövetéből vet fel, tesz láthatóvá szálakat. (A szerk.)

Nagybányáról hazakerülve (1944. augusztus 27.) otthon, Léván megkezdtem a felkészülést a második szigorlatomra. Az amerikai légierődök bombázásait már alaposan megszenvedtük, most már közeledett hazánkba a szárazföldi front.

A háborús eseményeket Léván a szigorlatomra készülve nap mint nap tapasztaltam a rádiós híradásokból. Október 21-én elindultam Sopronba a megszokott vasúthálózaton. Léva-Érsekújvár-Komárom-Győr-Sopron. Megérkeztem Győr állomásra, amikor kiszállás közben az állomás utasforgalmi épületében elért a légvédelmi szirénás riasztás. Gyorsan leraktam a két bőröndömet a ruhatárba, és siettem kifelé az állomásról. Futás közben Nádorvárosban a temetőig értem, amikor meghallottam a repülőgépek jellegzetes zúgását. A sírok között igyekeztem a bombaszilánkok elöl elbújni. Életemben még annyira sose öleltem át az édes anyaföldet, mint itt, pedig sok cserkész terepgyakorlaton vettem már részt... Nem volt értelme ennek a földhöz tapadásnak, hiszen műszaki képzettségűként tudhattam, hogy ha a fejem felett kieresztenek bombákat a sebesen haladó gépből, az hiába süvít félelmetesen, de nem az én fejemre fog esni, hanem a parabola íves vonalán előttem messze 1-2 km-re fog becsapódni. Könnyebb azonban elméletben ezt tudni, és egész más halálfélelemben lenni. A süvítő bombák valóban az állomás környékén csapódhattak be, hisz a hatalmas törmelék és porfelhő onnan ereszkedett a magasba. Amikor visszamentem az állomás romjainak közelébe, látom, hogy egyes falmaradványok az égnek állnak, így a ruhatári rész is. Odamentem és legnagyobb meglepetésemre láttam, hogy a vasutas ruhatáros bácsi kibújik az óvóhelyből, hangosan kiabálja, hogy aki a csomagját keresi, az nála átveheti, mert mindet levitte a légoltalmi pincébe. Most fogja azokat felhozni. Életem legnagyobb örömteli élményei közé tartozik, hogy mind a két bőröndöm megúszta az amerikai pusztítást. Ebben nem csak a ruhaneműm és élelmiszerem volt, hanem a tankönyveim, jegyzeteim és az egyetemi indexem is. Hálálkodva vettem át és megkérdeztem tőle, hogy Sopronba ezek után egyáltalán hogyan utazhatok el. Megmondta, ha a Rába híd nem sérült meg, akkor azon ballagjak át, és a pálya másik oldalán ott kell legyen a soproni motorvonat, mert az szerencsére nem jött be az állomás területére, tehát nem pusztult el. Nehézkesen, de sikerült lassan elcammognom a két bőröndömmel a Rába hídig és valóban, a másik oldalon már ott várt ránk a GySEV motorvonata. Ezzel érkeztem meg Sopronba. A város akkor még nem szenvedte el az amerikai légitámadásokat. Siettem a kollégiumba és másnap jelentkeztem az őszi szigorlatra. Erre október 29-én került sor. A három tantárgy: Geodézia, Erdővédelemtan, Erdőművelés. A szigorlatom sikerült és boldogan mentem vissza a kollégiumba, hogy készüljek a harmadik, azaz a diplomavédő szigorlatomra

A bombázás során lerombolt soproni ház

Sopronban akkor már háborús állapot volt, nem csak az ellátásban éreztük ezt, hanem a gyakori katonai behívásokban és a nyilas párt diktatúrájának hadikészülődési akcióit, parancsait is el kellett szenvedjük. De mi, egyetemisták még mindig nem voltunk katonai szolgálatra behívva. December elején azonban kihirdették, hogy a város előterében védelmi lövészárkokat kell ásni, s ehhez minden civil férfit összeírnak, és behívnak munkaszolgálatra. Én aztán úgy döntöttem, hogy ezt nem várom meg, mert ha névsorba vesznek, akkor többet nem eresztenek el, tehát nem mehetek haza. Elhatároztam, hogy december 6-án reggel elutazom Sopronból. Akkor a vasúti forgalom még megvolt, és még aznap este haza is értem Lévára. Vacsora után édesapám bekapcsolta a rádiót, és keresni kezdtük „ellenségeink" rádióadásait, hogy lássuk, a másik fél részéről mit is mondanak. A moszkvai adást fogtuk be elsőnek. Onnan a legbutább stílusú propaganda beszéd hangzott. „Proletárok, pusztítsátok el a kizsákmányoló burzsoáziát..." A többi bölcs tanács se volt ennél magasabb színvonalú. Átkapcsoltunk Londonra, mert onnan a BBC elég reális híreket adott. Egyszer csak megszólal a BBC híradója: „Sopron pályaudvarait ma súlyos angolszász légitámadás érte!" Arra gondoltam, hogy a Sors, az isteni Gondviselés megint megmentett a pusztulástól. Ilyen légkörben és hangulatban kezdtem hozzá a harmadik, azaz diplomavédő szigorlatomhoz. Az események aztán megint másként alakították sorsomat, de végülis a háború katasztrófájából „üres zsebbel", de szerencsésen, sérülés nélkül kerültem ki.

SZOLIDARITÁS ÉS PÁRBESZÉD A NEMZEDÉKEK KÖZÖTT

Együttműködésre, tudásmegosztásra és toleranciára hívták fel az előadók a hallgatóság figyelmét az október 26-án tizenhatodik alkalommal megrendezett Apáczai-napok Tudományos Konferencián.

A konferencián 12 szekcióban, változatos témákban folytak előadások, megnyitóján Prof. Dr. Faragó Sándor rektor köszöntője után Dr. Hoffmann Rózsa oktatásért felelős államtitkár „A megújuló oktatási rendszer válaszai korunk kihívásaira" című előadása hangzott el.

Még a délelőtt folyamán megnyílt Kovács Kálmán festőművészgrafikus kiállítása, melynek köszönhetően a főépület második emeleti folyosói megteltek a művészet kedvelőivel. Tizenegy órakor a konferencia előadásai szekciókra osztva kezdődtek meg, az épület valamennyi előadójában.

Jómagam „A generációk, a HR és a tanácsadás" szekció ülésén vettem részt, melynek előadói palettája idén is színesnek bizonyult a Humánerőforrás- Fejlesztési Intézeti Tanszék szervezésének köszönhetően.

A délelőtti referálásokat Dr. Szlávicz Ágnes egyetemi docens vezette, aki az Újvidéki Egyetem Közgazdaságtudományi Karáról érkezett intézményünkbe és mint kiderült, együttműködése karunkkal a közeljövőben tovább folytatódik, hiszen közös tanulmányt készülnek írni, valamint közös kutatást terveznek Dr. habil. Szretykó Györggyel, a Humánerőforrás- Fejlesztési Intézeti Tanszék vezetőjével és munkatársaival. Dr. Szlávicz Ágnes az Y-generáció munkával kapcsolatos attitűdjeit, elvárásait foglalta össze, és azok hatásait mutatta be a HR-tevékenységekre.

Egyedülálló volt az ülés abból a szempontból is, hogy karunkon hivatalosan most először képviseltették magukat az Audi Hungária Motor Kft.-től, illetve az Audi Akademia Hungária Kft.-től. Méghozzá olyan előadók személyében, mint Németh Kinga (Audi) és Farkas Adrienn (Audi Akademia). Az előadásokban górcső alá került az Audi szervezeti felépítése, HR-stratégiája, jövőképe, valamint az azt képzésekkel támogató akadémia tevékenységi profilja, eddigi statisztikái.

Számos előadó érkezett a Széchenyi István Egyetemről: többek között Dr. Somogyi Ferenc, akinek előadása eleinte kissé meghökkenthette a hallgatóságot, hiszen az Y-generáció szinte összes lehetséges hibáját és dekadenciáját felsorolta. Előadása végén azonban némiképp mégiscsak „feloldozta" a korosztályunkat, hiszen szerinte az intellektuális fejlődéssel, vagy az ösztönök szabadon engedésével felül tudunk emelkedni az akadályokon.

Dr. Makkos-Káldi Judit a többi előadástól egészen eltérő témával érkezett: Győr-Moson-Sopron megye oktatási helyzetét vázolta fel, mind a közép-, mind a felsőoktatás szintjén.

Az előadók sorait gyarapította még egyetemünk szombathelyi képviselője: Dr. Domschitz Mátyás, aki a tudásgazdasági változásokról beszélt. Előadásában bemutatta a kommunikatív tőkemodellt, mely szerint, ha növelni akarjuk a szervezet felkészültségét, növelnünk kell a tőkemegosztási hajlandóságot.

A konferencián előadott a Pécsi Tudományegyetem több kiváló szakembere is: Dr. habil. Nemeskéri Zsolt egyetemi docens, dékán, aki a délutáni szekcióülést vezette, valamint vele érkeztek még: Dr. Koltai Zoltán egyetemi docens, dékánhelyettes és Dr. Krisztián Béla c. egyetemi tanár. A szekció vezetője, Dr. habil Nemeskéri Zsolt és munkatársa, Dr. Koltai Zoltán a PTE belső képzési rendszeréről tartottak előadást. A képzés célcsoportjai elsősorban az egyetem munkatársai voltak, de ma már a hallgatók körében is alkalmazzák tűzvédelmi oktatás eszközeként

Képviseltette magát a Győri TISZK részéről Baráth Lászlóné, aki a pályaorientációs központról tartott előadást. A Győri TISZK egyedülállósága megkérdőjelezhetetlenné vált, hiszen aligha van még egy ilyen célú és színvonalú pályaorientációs központ országunkban. Karunk rendkívül büszke arra, hogy együttműködhet a TISZK-kel. Az elhangzott adatok szerint már 51 andragógia alapszak személyügyi szervező szakirányos, illetve emberi erőforrás tanácsadó mesterszakos hallgató tölthette gyakorlatát náluk, mint pályaorientációs tanácsadó.

A konferencia kapcsán megismerhették a résztvevők Dr. Kurucz Attila prezentálásában a Coaching Studio tevékenységét. Az előadó kiemelte, hogy az önismeretnél is fontosabbak a kompetenciák. A tapasztalt coach szerint, a problémák felmerülésekor nem a panasz, nem a kimondott sérelem a valódi probléma, hanem annál egy sokkal mélyebb dolog, méghozzá valamely kompetenciának a gyengesége, hiánya.

Végül de nem utolsó sorban a Humánerőforrás-fejlesztési Intézeti Tanszék oktatói: Dr. habil. Szretykó György, Dr. Vehrer Adél, és Dr. Pongrácz Attila is előadtak egy-egy aktuális témát. A tanszék vezetője, Dr. habil. Szretykó György az Y-generáció és a HR új kihívásairól beszélt. Előadásában kiemelte, hogy ez a generáció teljesen új bánásmódot igényelne a HR összes területén, a toborzástól, kiválasztástól kezdve a beillesztő folyamatokon át egészen a motiválásig.

Dr. Pongrácz Attila a coachingról és a kreatív gondolkodási technikákról tartott előadást. Prezentációjában számos kapcsolódó szakirodalom bemutatására is sor került, s ezek mentén olyan jelentős erőforrásra került a fókusz mint a spirituális intelligencia.

Linka Melinda
NYME-AK Emberi Erőforrás Tanácsadó Mesterszak,
nappali tagozat, II. évfolyamos hallgató

Hamvas Béla:
PAIDOKRATIA

(Hamvas Béla Paidokratia című írását először lapunk 2006/5. számában az örökösök szíves hozzájárulásával adtuk közre. Az írás eredetileg a Babérligetkönyv c. kötetben, a Medio Kiadó gondozásában jelent meg. Válságoktól viharos világot élünk, amelyben fontos hogy olyan erőforrásokat találjunk, amelyekhez minden körülmények között bátran fordulhatunk töltekezésért. Számomra ilyen tiszta forrás ez, amelyet jó szívvel ajánlok az Olvasónak. - A főszerkesztő)

Üldögélő így szólt Rózsapalásthoz:

- Az államok fölött rendetlenség lett úrrá. A dolgok annyira bonyolódtak, hogy a bennfentesek tudása csődöt mondott. Mit kellene tenni?

- A régiek azt mondták, hogy a hatalmat ilyenkor egy parasztra kell bízni; a régebbiek azt mondták, hogy egy vademberre; a még régebbiek azt, hogy egy asszonyra.

- És mit mondasz te?

- Tekintet nélkül arra, hogy az államokban a rendetlenség, vagy a rend az úr, a hatalmat egy ötéves gyerekre bíznám.

- Miért nem vállalod magad?

- Mert még különbséget tudok tenni a jó és a rossz között; mert az embereket hasznuk, és nem arcuk szerint ítélem meg; mert kezem már a munkához szokott és elfelejtettem játszani; mert azt hiszem, hogy jó király lennék, ha az embereket boldoggá akarnám tenni; végül pedig, mert már tapasztalt vagyok.

- Öreg vagy és bölcs. De mondd, ha már tudsz, nem vagy-e tudatlan? Ha bűnös, ártatlan? Ha nem cselekszel, nem nyerted-e vissza a tevékenységhez való erőt? Ha már megértél, nem vagy-e újra gyermek?

- A mai embert a végzet elérte. Az államok fölött rendetlenség lett úrrá, s a dolgok már annyira bonyolódtak, hogy a bennfentesek tudása csődöt mondott. Hogyan történhetett? Azt hitték, hogy a kis rendetlenséget a kis tudású ember szűnteti meg, a nagy rendetlenséget a nagy tudású, az igen nagy rendetlenséget az igen nagy tudású. Reálisnak hívták azt az embert, aki ravasz volt és elvetemült. Ebben az emberben, mint a régi mondás szól, egyesült egy angyal tudása és egy ördög tapasztalata. Gondolata mögött hátsógondolat van, hitében rosszhiszeműség. Senkiben sem bízik, minden szóban kételkedik. S amikor már tele van hátsógondolattal, rosszhiszeműséggel, bizalmatlansággal és kételkedéssel, mert mindenkiről feltételezi, hogy hazug és tolvaj és hiú és szívtelen, akkor azt hiszi, hogy a világot tökéletesen és kívül-belül megismerte. Meg van győződve arról, hogy a kapzsi szerez vagyont, és komisznak kell lenni annak, aki tekintélyt kapott. Nos, szedd össze mindazt, amit mondtam: ravasz és elvetemült, rosszhiszemű és bizalmatlan, kételkedő, és tele van hátsó gondolattal, mondd, milyen az ilyen embernek a világ? Egy sereg pimasz és nyegle gazfickó marakodása a hatalomért, a vagyonért és az élvezetekért. Ez az az ember, akinek nincsenek illúziói, s amikor valaki azt mondja: nemes, hunyorgatva válaszol: én tudom. Ő az, akit az élet megtanított. Ő az, aki az iskolát kijárta. Megtanulta azt, ami közönséges és aljas és alattomos. Fontos, hogy túltegyen a csalókon és a sikkasztókon és a hazugokon és az útonállókon és a terroristákon. S amikor az első nemzedéken túltett, olyan gyermeket nevelt, aki rajta is túltett. A következő nemzedék ezen is túltett, és az erre következő még ezen is. Végül a gazdagságban, piszokban, rondaságban és erőszakban mindenki olyan tapasztalt lett, hogy egymás eszén már nem tudtak túljárni, egymást nem tudták becsapni, és nem tudták egymást hátulról leszúrni. Most már egymásnak egyetlen szavát sem hitték el, egymásról csak ordenáré erőszakot feltételeztek, semmi mást. Az győz, hitték, aki nagyobb gazfickó, és elkövetkezett az idő, amikor mindenki egyforma gazfickó lett. Így aztán az államok fölött úrrá lett a rendetlenség, és már a bennfentesek tudása is csődöt mondott. Mindenki olyan reális lett, hogy semmit sem hitt el. Íme az ártatlanságát vesztett, bukott emberiség, amely azt hiszi, hogy a benne levő romlottság értelem. Ezért mondják a régiek, hogy a hatalmat ilyenkor egy parasztra kell bízni, mert a paraszt még nem romlott; ezért mondják, hogy a hatalmat egy vademberre kell bízni, mert a vadember ártatlan; ezért mondják a még régebbiek, hogy a hatalmat egy asszonyra kell bízni, mert az asszony tapasztalatlan. A világot ismét a romlatlanra, az ártatlanra és a tapasztalatlanra kell bízni. S ezért mondom én, hogy az uralmat egy ötéves gyermekre kell búzni, mert a gyermek nem reális. A gyermek nem korlátolt, nincsenek elvei, nem tud se jóról, se rosszról, csak nevet és játszik. A játék pedig a legnagyobb misztérium: ez a szellem gyöngédsége. A gyermeknek van szíve és nincs előítélete, nem ismeri a hatalmi viszonyokat, és az uralmat hamarabb unná meg, semhogy megbukna. Milyen megkönnyebbülés! A realitásban meghülyült szív után végre valaki, akinek nincs tapasztalata, hanem kedélye, akinek nem az élvezet a fontos, hanem az öröm, nem a hatalom, hanem az igazság, nem a vagyon, hanem a szépség. Láttál már gyermeket a homokban ülni és játszani? Nincs nála komolyabb lény. Több: nincs szakszerűbb. Amit tesz, azt jószívvel és odaadással teszi. Isten elemi alkotó szenvedélye még frissen él benne. Ha Isten reális lett volna, csak gyárat, bankot, hivatalt, tudományt teremtett volna, de sohasem: virágot, szép lányt és verseket. De hála legyen neki, Isten nem reális. A gyár, a bank, a hivatal, a tudomány nem egyéb, mint az elbukott emberiség alkotása, mert elvesztette, és nem érti a virágot, a szép leányt, az éneket és a verset. Nem hiszem, hogy Isten okos: ellenben tudom, hogy Istennek van szíve, hogy harmatos és üde és kedves, mint a gyermek. Isten játékai vagyunk, és az van hozzá legközelebb, aki játszik. Mi lenne, ha neki is előítéletei lennének? Ha korlátolt lenne és elfogult? Ha ravasz lenne és rosszhiszemű és gyanakvó és bizalmatlan, és hátsó gondolatai lennének? Mi lenne, ha reális lenne? Gyermekkirályt választanék, és hozzá küldeném a bölcseket, a katonákat és a minisztereket, hogy tanuljanak tőle, nem tapasztalatot, hanem, hogyan kell a dolgokat komolyan venni. Különbséget tenni jó és rossz között? Nem. Örülni annak, ami van. Hasznot várni? Nem. Szépet csinálni. Dolgozni? Nem. Játszani. Boldoggá tenni az embereket? Nem. Szeretni őket. Tapasztaltnak lenni? Nem. Tapasztalatlannak maradni, és ártatlannak, irreálisnak és elfogulatlannak, gyengédnek és romlatlannak. Megőrizni az emberinél magasabb égi realitást: azt, amelyik nem itt tesz bennünket otthonossá, hanem ott, ahol még a gyermek él.

- Hol?

- Ahonnan jöttünk és ahová megyünk.

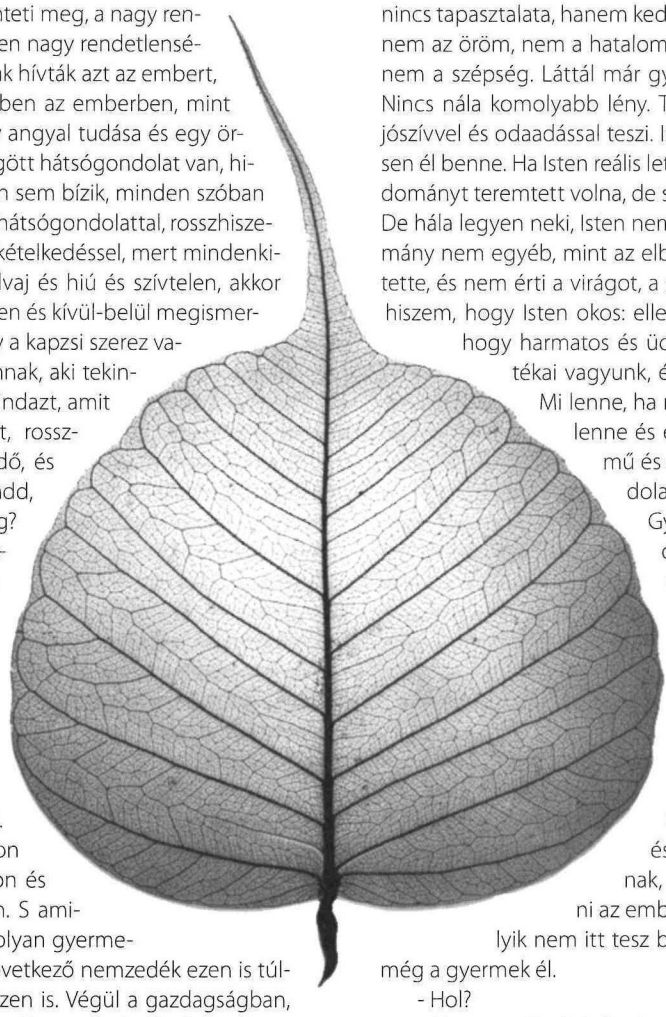

Kleinhappel Miklós:
CARPE DIEM!

Carpe Diem! Élj a mának! Ragadd meg a pillanatot!

Kakaós csiga és kóla. Sokak szerint gyilkos párosítás. Kalóriabomba. Az inzulintermelés csúcsra járatása. Finom puha, édes, porcukorral megszórt sütemény és (természetesen nem cukormentes) üdítőital. Ha ezt a Schobert „Aerobik" Norbi megtudná... Semmi update. Semmi mozgás, csak tespedés a számítógép monitorja előtt és evés-ivás. 1-es kód, 2-es kód? Ki tudja? Kit érdekel? Kódolatlan élvezet.

Édes élet. A pillanat legteljesebb megélése.

Ahogy beleharapok a csigába, a fogaimat bevonja a már-már krémszerű kakaó. Akkor is nevetni kezdek. Mert élvezem, hogy fekete fogakkal vigyorgok, mint a tejbetök. Isteni, hogy annyi kakaó van benne. Ilyenkor szeretem a világot. Aki a világot szereti, rossz ember nem lehet.

De miért is szövegelek erről ennyit? Vannak dolgok, amiket nem kell megmagyarázni. Sőt, ha magyarázni tudjuk, akkor már elveszít valamit. A lényegét. Miért vagy szerelmes ebbe a lányba? Mert..., mert... Hát ezért. Mert jó. Mert ha később esetleg fáj is, most határtalan boldogságot jelent. Fogfájás? Fogkefe, fogkrém. Túlsúly? Diéta, edzőterem. Valamit valamiért. Hogy ez túlságosan férfiúi gondolkodás? Nem baj. Férfi vagyok és ez így van jól. Így gondolkozom, mert ez jó nekem. Vagy jó nekem, ezért gondolkozom így.

Carpe Diem! A gyöngyöző, fekete színű italba kortyolok. Mmmm, de édes. Olyan édes vagy nekem. Súlyfelesleg, toka, elhízás. Így sosem lesz Rubint Rékám. Semmi baj: nem mind rubint, ami fénylik. Hogyan is énekelte Cipő? Lehet fejőnő, kurtizán, óvó néni vagy rendőrlány / egy varrógép kezelője, terrorista, a munka hőse. Rajtam kívül észrevette valaki más is, hogy amióta ennyire egészséges, a Norbi mintha évtizedeket öregedett volna? Én így látom. Hiúság, férfi a neved.

Az vagy, amit megeszel: puhatestű állatka házzal a hátán. Csigabiga gyere ki, kapsz kakaós csigát! Ha van eszed, eszed. Ma nem vásároltunk. Csak ezzel tudod megtölteni a gyomrodat.

Harapok. Majd újra. Az aranysárgára sült, puha sütemény belseje a legfinomabb. Ott gyűlik össze a legtöbb kakaó, ami aztán a sülés közben megolvad és... és... leírhatatlan. Nem is próbálkozom vele. Ez az érzés nem a pa
ízlelőbimbók segítsége
gül pedig az utolsó
Méltó záróakkordja
tökéletes percnek.

Carpe Diem!

(Megjelent lapunk 2010/4. számában)

SZÖSSZENETEK

az Ökológia és környezetvédelem c. tantárgy zh-iból, óvodapedagógus hallgatók tollából

Mit értünk az élőlények toleranciája alatt?

- Nem lőjük le a védett madarakat, a kihaló állatokon segítünk a Nemzeti Parkokban. Kevés fény kellene éjjel, hogy az állatok regenerálódhassanak.
- Nem szennyezzük a környezetet, főleg ott ahol állatok is élnek, tehát vegyük őket figyelembe.
- Az élőlények védelme, a rájuk való odafigyelés.

Mit jelent a monitoring egy szóval?

- Képernyőzés.
- Képernyőn figyelik az állatokat.
- Újraszerveződés.

Miért nevezzük Őrségnek az Őrséget?

- Mert egyes részeit őrök védik.
- Azért mert a határnál húzódik és ott volt őrségváltás.
- Mert néhány védett fajt bizonyos időben fegyveresen is védenek. A határőrök védik ezeket a fajokat. Védett madarak élnek ott (...kócsag), amelyet ... Ferenc őriz.

Mi a populáció és a biotóp fogalma?

- Populáció=egy bizonyos faj.
- Populáció az állatok szaporodása.

Mi az üvegházhatás?

- Az üvegablakok a napsugarakat felnagyítja, aztán ez által hő keletkezik.
- Általában egy ház szokott lenni, ami körbe van véve üveggel. Ebben a házban védetté nyilvánított növények vannak elhelyezve. Fontos a friss levegő és a napfény.
- A Föld körüli szennyeződések belekerülnek az ózonrétegbe majd vissza.

Mi a fenntartható fejlődés fogalma?

- Az ember megújuló és nem megújuló energiaforrásokkal való takarékos használata.
- Amíg van elég nyersanyag, addig van fejlődés.

Mi a különbség a napelem és a napkollektor között?

- A napelem lapos a napkollektor nem.

Mit értünk a biológiai kapacitás fogalma alatt?

- A környezet tűrőképessége.

Mi az a passzív ház?

- Abban védett növények vannak.

Soroljál fel 5 megújuló energiaforrást!

- Oxigén.

Gyűjtötte: Márföldi Anna
tanársegéd, NYME-BPK
(Megjelent lapunk 2010/4. számában)

Mészáros Ágnes versei

Advent idején

Még nem dalolnak a téli Szelek:
Az Ég sem ad dunnát,
A Karácsonyt mégis fehérnek képzelem…

…érzem, miként ontja a hó ránk
pihe-könnyű takaróját:
hajunk tarka koszorúba fonja,
arcunkon folyója
kihunyt csillagárként mállik el,
és hogyha válni kell
útitársul zsebembe
ez a pillanat szegül majd.
Ezt őrzöm Belőled minden eljövendő Télre.
Karácsony táján, a fa mellett, félve
Ezt a képet zárom kezembe…

…Fehérnek képzelem a Karácsonyt
(élünk cukorkán s kalácson),
de a téli Szelek még nem dalolnak,
és az Ég holnap sem ad dunnát.

2000.12.14., Szeged

Vekkergető

Alszik a cilámpás szösz takaród puha vállán,
Béke szuszog gyapjú-borostás méla állán.
Párnád csiklandva horkol a lisztszínű tollvég.
Álmában vadlúd, ki magasba röppen hol még
Kalán néni mesél.

Lepedőd magába gyűrte a nappal nyűgös gondját.
Reggelre ráncaid rendezett mosolyba fonják
Az éji manók.

Talpadban ezernyi dallam járja a tangót,
Keringőt, salsát s a sosem ismert fandangót.

Vállad dombján kivirít a pipitér,
De tudod-e már vajon ki mit ér,
Ha ébredni kell?

…Vekker, Te
Ricsajos, cserfes,
Tüntetőn bennfentes,
hagyd ágyamba még!

2009.12.02.

Cukor nélkül

Teafűbe fulladt téli délután
Csengette kanalunk a csésze alján.
Bambult aláomlóban a méz után
Párálló kannánk fölé az Alpokalján.

Kosztümös rímeket fújva,
Két sor közt összebújva
Talált a kacér vanília aroma.
A gyerekkor kopott falova
Elibénk baktatott,
S kaptatott
Velünk völgybe, dombra,
Így akadtunk végül egy horogra
Az Óperenciás tengeren.

Örök barna hercegem
Voltál, vagy s leszel
Gőzöljön bármit körénk az élet!

Téli délután, ha hinni félek,
Ha bamba arca sincsen már a méznek,
Két sor közt összebújva,
Kosztümös rímeket fújva
Volnék vaníliaillat teafüveden.

Szigetvár, 2010. február 22-23.

Mesés Mézes

Sercen és kihuny a múlt kanóca,
Szúszerenádtól lobban a régi lóca
Tövére tévedt tarka szív,
Tükre vásárnapi forgatagba hív,
Hol a fiú szereti a babát,
A lány meg a lovas katonát…

…Vizet árasztó tavaszi szélben,
Sátrak közt szaladva kéz a kézben
Selyempántlika kerül kalaphoz,
S mire Luca széket s havat hoz,
Harmadszor hirdetik nevünk.
Eztán már feketén-fehéren megyünk
Rozmaringos ágyba.

Szűk teleken fázva,
Zivatarban bőrig ázva,
Parazsas, petróleumszagú estén,
Közös utunkon Istent keresvén
Végül megpihenünk a lócán:
Életünk kanócán
Sercen és kihuny
A múlt.

Szigetvár, 2011.11.07. 21:25

Illa-berek

Moha mandalát mázol a kéreg
Magára, rávésett szívünk köré.
Fánk ág-bogas fűszín kóchaja félszeg
Lélekharangot kondít fölé.

Eső áztatta, nap szítta forma:
Nyíllal átlőtt út mennybe, s pokolba,
Két gyöngybetűbe zárt
Megfakult világ…

…Édes pipafüst meg krampampuli jutott a
Zárthelyik s csókok között,
S emlékszel? Erdész csillagra még futotta,
Választottunk hát az ösvény mögött.

Hány április rabolta szertelen
Éveink azóta, számba ne vedd!
Legyen bár helyes vagy helytelen,
Mi szép, ne feledd!

Illa-berek,
Nádak,
Erek,
E
Világ
Kívüled silány
Általad kerek!

2012. április 23-24.

Érted, Hozzád, Neked

Vonómon hegedűm Neked húztam,
a húrok Neked pengettek dalt kezemen.
Télidőben szánommal elébed csúsztam,
s még bojtom sapkája is Rád nevetett.
Hozzád szaladt velem az út,
bármerre mentem.
Arcod tükrözte a kút,
bármikor belestem.
Érted bújt tollam ujjaim közé,
Érted burkolta lelkem rímek mögé.
Versem melléd állított a térre.
Talán még emlékszel a képre:
zsebedből gyűrű került,
az égre száz szikra terült,
a szavak mindent elmondtak helyettünk,
és mi minden mulandót eltemettünk.

(Mészáros Ágnes gyönyörű, érzékeny verseit 2006-ban kezdtük a Vivat Academiában közölni, mikor ő még a KTK hallgatója volt. Most épp a babáját várja otthon, Szigetváron. Kívánjuk, hogy olyan szépséges legyen a gyermek, mint amilyen remek versek születtek az édesanyja szívéből!)

Ima

A fák már a Tél csipkéjét verték aznap,
Utolsó szerelmes kacsintást váltottak a kazlak,
Bágyadt mosolyra szaladt a mező szája,
Azután morajló csend lepte meg a tájat,
Mikor száműzöttet formált testemből a magány.
Kifulladt szívvel, gondoltam, talán
Jó lesz belehallgatni a szélbe,
De az csak nyüszített, és félve
Torkához kapott…

…Akkor eszmélni kezdtem, és megláttam,
Hogy egy bogár a sűrű ingoványban
Nekem mond imát:

„Halld meg fogyó perceim fohászát,
Keleszd tovább életem kovászát!
Légy irgalmas ez egyszer,
Emelj fel a sárból, hová estem!
Azt mondják könyörtelen vagy, Ember,
Mégis hinni akarok,
Csak nyújtsd ki a karod!
Míg engem taposol, magad tiprod el,
Hogyha megszánsz, megváltó leszel!"

Meggyes-mákos

Rétessé tekeredik az egyszervolt idő Veled,
Meggyéből csókod cseppen számba.
Mákja álommal ólmozza szemem,
És suttogva pereg ruhámra.

Arannyal futtatott tésztába burkolt
Hűvös pirkadat,
Szívünkre szalmaszállal hurkolt
Örök pillanat
tányéromon.

Álmélkodom,
Mennyi ízbe
Mártogatott hangulat!

Jeges vízbe
Virágot hullató mandula-
Fa hajol fölém:
Ága karod,
Bástyát von körém.

Tátsd ki szád!
Egy falat nekem,
kettő Neked.
Irigy nem vagyok.
Sütök diósat is, ha akarod.

2008-05-28
Szigetvár 23:29

Trió

Egy pont: Ember.
Pont egy ember.
Egy Ember… pont.

2008-05-28 Szigetvár, 23:56

Tarsoly Péter:

A GÖRBELÁBÚ TÖRPE

Ha megkérdeznénk, talán csak a falumbeli legidősebb emberek tudnának választ adni arra, hogy miért is hívják a Farkas-dombot Farkas-dombnak. Ott, ahol a Duna és a Soroksári-Duna között a távolság mindössze pár kilométerre csökken, Szigetszentmárton határában emelkedik az egykor árvízjárta homok és kavics lapos fölé ez az erdei fenyővel borított dombocska. Hogy nevét onnan kaphatta-e, hogy egykor farkasok éltek e vidéken, vagy valamikor, talán pont az erdei fenyves telepítésének idejében egy Farkas nevű ember volt a birtokosa; ezt a mai napig nem tudom. Minden bizonnyal a Teremtő azért alkotta ezt a dombot a sík rónaság közepére, hogy a mártoni gyerekeknek is legyen hol szánkózni.

Gyermekkoromban sokat sétáltam erre a nagypapámmal, és még élénken emlékszem a félelemre, amit a fenyves szélén éreztem. A sejtelmesen suttogó fák, a fenyves sötétsége és a harkály dobolása elvarázsolt erdő képzetét keltették bennem. Ilyenkor jól esett megszorítanom a nagy, eres, munkában megkérgesedett kezet; és a homokban nyiszorgó, keményszárú, békebeli csizmák után úgy tapostam az utat, mint ahogyan a kotlós után iramodnak a héja árnyékától megriadt kiscsibék.

Később már sokkal bátrabb lettem, és gyakran meglátogattam egyedül a Farkas-dombot. Körös-körül ártéri kemény- és puhafa ligeterdők voltak a két Duna mellett, így hát a fenyves számomra különleges és egyben szokatlan állatokat és növényeket rejtegetett. Fekete harkályt, királykákat, színes gombákat és kinigliket. Tudom, hogy a kinigli tisztességes magyar neve üregi nyúl, de olyan zeneien csengő mikor az ember hangosan kimondja: kinigli. Ahol az északi oldalon megritkult a fenyő és egy terjedelmes rétbe és elvadult szőlőbe ment át, ott egy megroggyant présház árválkodott. Ezen a lejtőn volt az üregi nyulak tanyája is, de citromsármány, sordély, vörös vércse és számtalan lepke is lakta ezt a területet. A présház olyan volt, mint a gyermekkori meséim vasorrú bábájának lakóhelye, és amint megszoktam leromlott, málladozó állapotát, itt vertem fel gyűjtőtanyámat. A fal tövében gyíkok tanyáztak, a napsütötte, vályogból kilátszódó nádfonatra nappali pávaszemek szálltak napozni, a tetőgerenda alatt bagoly fészkelt (jó sok köpetet találtam), és a sarkaiból kidőlt ajtó mellett rendszeresen görény vagy nyest hagyta a névjegyét. Az egyik szebb időket látott ablak felett, ahol a széldeszkák kikorhadtak rozsdafarkúak fészkeltek. Gyakran leszálltak a fészek előtti kopott zöld zsalugáterre, itt bókoltak fel-le mozgással és billegtették farkukat. Ha hajnalban mentem, amikor szürküllött, már énekeltek; ha későn mentem haza és már szürküllött, akkor még énekeltek. Napközben pedig elképesztő mennyiségű hernyót és bogarat hordtak a fiókáknak. Voltak társbérlők is a házban. A vályogfal repedéseiben lopódarazsak vertek tanyát. Egymás mellé építették nedves sárból a fészkeiket, amik úgy néztek ki, mint egy nagyon lyukacsos szelet kenyér. Az építőanyagért ugyancsak messze kellett repülniük, mert vagy a Duna hullámveréses partjáról hozták azt, vagy valamelyik csöpögő kerti csap mellől - ez pedig darázsléptékben ugyancsak messze esett mindentől. Ezek az idők igazán keservesek lehettek a fenyvesben élő keresztespókok számára, hiszen a darázs élő, de megbénított pókot hurcolt minden egyes sárcsőbe, ahol az, a kikelő lárva meg nem romló táplálékaként szolgált. Mindez persze a pókok hibája. Ha tudnának beszélni, figyelmeztethetnék egymást, legyetek résen, lopódarazsak ütöttek tanyát innen nem messze, hát mindenki csak nyissa ki jól mind a nyolc pontszemét, nehogy baj legyen! De hát a pókok nem túl szószátyárak...

A présháztól nem messze krumpliszsákból készített lepkehálómmal vadásztam álmaim lepkéjére a fecskefarkú pillangóra egy augusztusi délután, amikor a sűrűsödő növényzetben sötét alakot láttam mozogni. Szaggatottan keresgélt, megállt, felemelkedett, csámcsogott, majd továbbment. Olyan volt, mint egy görbelábú törpe, aki zsörtölődve keresgél gombák és gyümölcsök után. Talán még a zöld nadrágot, piros sipkát és a felfelé kunkorodó orrú cipőt is ráképzeltem. De aztán kilépett egy tisztásabb részre. Ugyancsak furcsa szerzet volt. Görbe hát, tömött gyűrűzött farok, dülöngélő járás és furcsa, sunyi de egyben huncut pofácska. Egy mosómedve volt. Legalább is összeszedve minden természettudományos ismeretemet a Homoki-Nagy István filmjében látott Plutóra hasonlított. Mosómedve itt? De hát itt nem élhet ilyen állat!? Valószínűleg a mosómedve is észrevette tanácstalanságomat, mert két lábra állt, fújt egy nagyot és a puha fenyőtűszőnyegen, mint egy kísértet, elszaladt. Otthon persze mindent elolvastam erről az állatról, de nem lettem okosabb. Rosszul láttam talán? Hát mégis elvarázsolt erdő nő a Farkas-dombon?

Másnap reggel minden rejtély megoldódott. A falunkba vándorcirkusz érkezett és a régi focipályán ütöttek sátrat. A többi falusi gyerekkel azonnal elmentünk „felderíteni a terepet" és itt megláttam őt. A görbelábú törpét, azaz a mosómedvét. Egy nagy ketrecben feküdt, nyakán olyan vastag lánc, ami talán még egy elefántot is megfékezne. Minden bizonnyal tegnap kiszökött egy kicsit körülnézni, de a megszokás, a rab állatokra jellemző helyhez ragaszkodás visszacsalta. Most pedig minden bizonnyal büntetését töltötte a rácsok mögött, álmodozva a fenyvesben növő illatosabbnál illatosabb gombákról. A cirkuszban több állat is volt; alaposan szemügyre vettem a pónikat, a tevét, az óriáskígyót, a guruló lakókocsik alatt megkötött sunyi nézésű korcsokat; és egy láncra kötött, fél szemére vak medvét, amely unalmában csörgette a láncát és jobbra-balra lóbálta a fejét...

Hazafelé a gát mellett mentem. A nyárfasorban valahol kakukk szólt, huppogott a búbos banka, seregélyek pletykálkodtak egymás fészeképítési vagy foglalási tudományáról; egyszóval az élet lüktetett mindenfelé. Csak én voltam szomorú. Mélyen, halkan, a gyermekszív őszinteségével megvetettem mindazt, amit a cirkusz képviselt; azokat, akik láncra kötötték gyermekkorom görbelábú törpéjét...

Diplomaosztók a Benedek-karon és a Közgazdaságtudományi Karon

NYME az
Educatio kiállításon